

1708.

1. Barth, Joh. Henricus: De principe dissimulata
persona inter suas exploratore.
2. Beierus, Christianus: De correptione per admisa-
tionem
3. Beierus, Christianus; Fac. jur. Decanus: Christianus
Kremerich Humpel . . . lectione cursoria specimen . . .
editura, programmata: De ambiguo, saltem
auditorum sagax.
4. ^{1, 2, 3} Brucknerus, Gualtherus Hieronymus: De sepultura gratis
concedenda. 4 Sept. 1708, 1712, 1723, 1732.
5. Brucknerus, Gualtherus Hieronymus: De restitutions in integrum
ex clamula praetoris generalis: si qua alia iusti causa
esse videtur.
6. Frisen, Johannes Bernhardus: De herede fiduciario abscato
7. Frisen, Johannes Bernhardus: De dote confessata seu
canta

1708.

8. Friesen, Jo. Benedectus: De pecunia hereditaria
9. Friesen, Jo. Benedictus: Invitatio ad lectionem in
Johanni Jacobi Suppi.
10. Müllerus, Jo. Jacobus: De jure superiorum et juramento
inferiorum
11. Schröderus, Jo. Christianus: De sententia confirma-
toria. 2 Sampl. 1708 & 1744.
12. Neogyrius, Jo. Philippus: De abiectione facti vel
Imperatoris privilegia. 2 Sampl. 1708 & 1745
13. Neogyrius, Joh. Philippus: De citationis requisitis et
applicatis
14. Sturmus, Fridericus Gollert: De jure dictione prorogata
15. Wildvogelin, Christianus: De pecunia succumbentiae
2 Sampl.
16. Wildvogelin, Christianus: De fallacia spei. 2 Sampl.

tu

a-

l

et

ogate

hae

7 Semp

DISSERTATIO IVRIDICA INAUGVRALIS

48

DE

SEPVLTVRA GRA-
TIS CONCEDENDA,

Daß die Begräbniße, denen Rechten und der
Billigkeit nach / umsonst und ohne Entgeld ver-
stattet werden sollten,

QVAM,

FAVENTE DIVINO NUMINE,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO DOMINO,

D O M I N O

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE AC MONTIVM,
ANGARIAE, VVESTPHALIAEQVE, &c. &c.

ILLVSTRI ICTORYM ORDINE DECERNENTE,

SVB PRAESIDIO

D. GVILIELMI HIERONYMI
BRVCKNERI, ICTI,

CONSIL. SAX PANDECT. PROF. PVBL. CVR. PROV.
FACVLT. IVRID. ET SCABIN. ASSESSORIS,

DN. PATRONI AC PRAECEPTORIS AETERNVM DEVENERANDI,

PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE IVRE HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA LEGITIME CONSEQVENDI,

PVBLYCO ERVDITORVM EXAMINI SVBMISIT

IOHANNES HENRICVS HEVNISCH,

SVEVOFVRTO-FRANCVS.

D. XI. FEBR. MDCCVIII.

HORIS ANTE- ET POMERIDIANIS.

EDITIO V.

JENAE, TYPIS HELLERIANIS, 1772.

48

DISSEPTATIO IN IURISCONSULTA IN IURISCONSULTIS

DE SEPULTURA GRA-
TIS CONCEDENDA.

Das die Gräber der Verstorbenen
in der Kirche zu begraben sind
und die Kosten der Begräbnisse
von der Kirche zu bezahlen sind

FAVENTE DIVI O RYMI
RECTORIS MAGISTRI MISSINO DOMINO

D O M I N O
GUILLELMO HENRICO
DUCE SAXONIAE, VIZIACI CANTONIS MONTIVM

AVANTIS VESTIBULI ABO. DE BE. DE
LITURGI. IORUM ORDINE DECERNANT

D. GUILLELMO HENRICO
BRACKERL ICI

CONSILII ET FIDELITATIS COUNCILORUM
LITURGI. IORUM ORDINE DECERNANT

AMMOS IN VITIOSA IURE HONORE ET PRIVILEGIA
DOCTORUM LITURGI. IORUM ORDINE DECERNANT

IO HANNES HENRIGS HENRIGS
SVOVOT. KTORARISVS

D. XI. FEB. A. DCCXIII.
HORIS ANTE ET POST MERIDIUM

EDITIO N.
J. B. W. ME. LITURGI. IORUM ORDINE DECERNANT

Conspectus Dissertationis.

§. I. Cadavera hominum plerumque sepelimus, unde hinc agitur de sepultura, §. II. Quoad sepulturam gratis concedendam iura non distinguunt inter pauperes & divites; §. III. Nec inter proxime & remote conjunctas personas, §. IV. Num praesens tractatio spectet ad Jctos? §. V. Lex 12. Tabb. de cadavere debitoris mortui, non solvendo existentis, improbat, §. VI. Jus civile multa continet in favorem sepulturae, §. VII. Maxime vero, quod cadaver non possit arrestari, nec ejus sepultura impediri, §. VIII. Sive hoc fiat ob debitum, sive ob aliam causam, §. IX. Hoc confirmatur ulterius, §. X. Creditores debitorum suorum sepulturam impedire prohibentur, §. XI. Etiam tunc, quando ipsi debitores hoc permiserunt creditoribus, §. XII. Nec valet allegata consuetudo in contrarium, §. XIII. Vestigal (den Todten-Zoll) non recte imponit & exigit Magistratus, §. XIV. Exceptiones referuntur, quibus sepultura potest impediri vel perpetuo vel ad tempus, §. XV. Poena statuta contra arreptantes, §. XVI. Nec abrogata sunt poena ista, §. XVII. Nec iniustitia accusanda, §. XVIII. Argumenta contra sepulturam gratuitam solvuntur, §. XIX. Probatur è jure canonico gratuita sepultura, & speciatim è c. 12. caus. VIII. qu. 2. §. XX. Respondetur ad c. 70. caus. VII. qu. 2. §. XXI. Probatur verum è c. 14. caus. XIII. qu. 2. §. XXII. Solvendum tamen est, quod defunctus heredibus injuncti pro loco sepulturae, §. XXIII. Denuo probatur per c. 9. X. de Simon. §. XXIV. Et per c. 42. X. de Simon. §. XXV. Et per c. 23. X. de sepult. §. XXVI. Objectiones è c. 42. de Simon. & c. 13. X. de sepult. adferuntur, §. XXVII. Ad illas respondetur, §. XXVIII. Continuatur id, §. XXIX. adhuc uberius, §. XXX. Probatur per c. 29. de Sim. ubi quaeritur, an quis locum religiosum vendere possit? §. XXXI. Prohibitio juris etiam obligat Clericos & Scholarum Ministros, §. XXXII. Vestigal solvendum ob sepulturam est iniquum ratione mortuorum, §. XXXIII. Ratione vivorum mortuos lugentium, §. XXXIV. Maximus ubique & omni tempore fuit favor sepulturae, §. XXXV. Adeo, ut ipsi Pape nihil voluerint extorqueri ratione sepulturae, §. XXXVI. Non recte distinguitur inter divites & pauperes, cum inferat hoc magna incommoda, §. XXXVII. Ex alio parvi odium clericorum & scandala, §. XXXVIII. Ad dubia respondetur, §. XXXIX. De concionibus funebribus quaedam notantur.

PRÆFATIO.

Uemadmodum usum rei salutarem
semper abusus comitari solet, ita
idem fatum civiles ac canonicæ
constitutiones, de sepultura homi-
num salubriter disponentes, dudum eheu! sunt
experte. Annon enim maximi sumptus, in sepe-
liendis hominum cadaveribus necessarii, quos
quidem non leges, sed vitia hominum introduce-
runt, multis afflictis gravissimam addiderunt af-
flictionem? Prostant exempla, ubi viri quoque
locupletes per impensas in pepula, vestimenta & a-
lia signa funebria proximis cognatis, famulis &c.
offerenda, it. in conciones funebres, laudationes,
convivia, comitatum, pulsum campanarum &c.
ad incitas sæpe sunt redacti, pauperum vero, ipse-
us Christi personam secundum Matth. 25. repræ-
sentan-

sentantium, funera propter defectum mercedis de-
tenta, & donec miseri relictī pecuniam mendican-
do conquirerent, inhumanius extra sepultura lo-
cum sunt reposita, more montis Pessulani, de quo
in c. 12. X. de sepult. in usum revocato. Licet ve-
ro multi summorum Imperantium per peculiare
constitutiones ad exemplum Syracusiorum, de
quibus Diodor. Sicul. apud Tholosan. Syntagm.
juris univ. lib. 2. cap. 14. n. 17. hisce impensis mo-
dum posuerint, raro tamen istarum constitutio-
num ob varias causas fuit executio, sed potius
sumptus magis magisque auctos esse, variorum
locorum comprobatur experientia. Cum vero
talia doctrina de bonis operibus ab optimo Ser-va-
tore in sacro codice toties nobis inculcata, nequa-
quam conveniant, sed potius inhumanitatem legi-
bus improbatam & Simoniacum crimen, cano-
num jure notatum, sapiant, opera pretium esse
duxi, si non minus è Jure Civili & Canonico,
quam sana ratione ostenderem, sepulturam gratis
esse concedendam; quod ut feliciter succedat, di-
vinum imploramus auxilium; Regat nos **Almus**
Parens Spiritu suo Sancto per JESVM Christum!
Amen.

§. I.

*Cadavera
hominum
plerum-
que sepeli-
mus, unde
hic agitur
de sepul-
tura.*

uid sub sepultura antiquitas com-
prehenderit, *Gerhardus in loc. Theol. de mor-
te, Gyraldus de vario sepeliendi ritu, Kirchman-
nus de funcibus Romanorum, Guiberius de iure
manium*, alique erudite exponunt, quæ qui-
dem hodie penitus fere apud Christianos ab usu recesserunt.
Neque enim cadavera hominum, rogo imposita, amplius concre-
matur, prout de hoc more, apud Romanos maxime usitato, cap. 2. de legibus differit *Cicero*, nisi quod in criminibus atro-
cioribus, ad terrorem alij incutiendum, corpora maleficorum
interdum comburi soleant. Multo minus cadavera in cineres
redacta amplius deglutimus, prout notabile exemplum de *Ar-
temisia*, Regina, quæ amoris affectu erga maritum, Mausolum,
ducta cineres ejus intermixto vino imbibit, recenset *Gellius
Noct. Attic. l. 10. c. 18.* Neque etiam cadavera canibus objici-
untur, prout de pessimo hoc more apud Medos olim recepto
testatur *Eusebius de prepar. evang. l. 6. c. 8.* Comprehendimus
igitur hoc loco voce sepulturæ quaslibet Ceremonias & solen-
nitates, quæ hodie circa humationem mortuorum adhiberi so-
lent, & quarum exempla in epulis feralibus, fasciis, sericis, ve-
stibus funebribus apparent.

§. II.

*Quoad
sepul-
turam gratis
conceden-
dam jura
non di-
stinguunt
inter pau-
peres &
divites.*

Cum vero sepulturam in rubro hujus Dissertationis gra-
tis concedendam esse, dicatur, dubitari omnino posset, an il-
lud generaliter de omnibus hominibus, num vero saltem de
pauperibus sit intelligendum? Equidem, cum eadem ratio
dam jura in divitibus, quæ in pauperibus, non obtineat, insuperque
illi, sumptibus funeris licet expensis, tantum relinquunt, ex
stinguunt quo hæredes commode se sustentare queant, pauperes vero
inter pau- vel parva vel nihil in bonis habeant, misericordia & gra-
peres & tia utique digni, de solis pauperibus dissertationem nostram
divites. loqui

loqui videri posset. Enimvero quoniam talis distinctio in doctrina de Sepultura multa quoad forum externum parit incommoda, (cum pro ratione circumstantiarum difficile sit determinare, quinam præcise dicantur pauperes, qui divites, & illi sæpe nolint patefieri suam inopiam, quæ tandem esset jurejurando confirmanda, unde occasio præberetur per juriis,) recte Legislatores ad illa evitanda non introduxerunt discrimen hoc quoad sepulturam, sed generaliter constituerunt, ut nullum impedimentum poneretur his, qui cadavera Suorum terræ mandare volunt, & hanc in rem præceperunt, ut nec pro loco sepulturæ, postquam cœmeteria & communia dormitoria invaluerunt, quicquam exigeretur. Jam ubi leges optimis nixæ rationibus non distinguunt, nostrum quoque non est distinguere & leges generaliter conceptas perperam limitare *Cardinal. Tusch. 1. concl. 133. n. 6. Barbosa in Thesauro Loc. Commun. lib. 4. cap. 37. voce: Distinctio, axiom. 1. ubi plures hanc in rem allegatæ leges & DD. reperiuntur.*

§. III.

Porro quia in hac materia neque inter proximas conjunctas personas (quorsum parentes, liberos, & conjuges proxime referimus) & collaterales distinguunt leges, nos quoque non remote distinguimus. Quamvis enim inhumanius sit illis, tanquam conjunctissimis, majorem afflictionem addere, non tamen quoad collaterales res quoque inhumanitate careret, cum defuncti interdum nulla bona relinquunt, & cognati egestatem demortui manifestare nolint, quod quippe jam Romanorum temporibus ignominiosum reputabatur; hinc tali casu servi hæredes necessarii constituebantur. Imo, cum collaterales, hæreditatem defuncti, quam forte exiguam & fere nullam relinquunt, repudiantes suis sumptibus istum terræ mandare non cogantur, facile fieri posset, ut defunctus plane insepultus relinqueretur.

§. IV.

Expofitis iis, quæ ad intellectum rubricæ faciunt, merito *Num primum sensu*

primum *sta-*

no spectat: primum hic tractamus quæstionem, an materia de sepultura
 ad JCos? nostra sit tractationis, vel, an illa potius ad forum Theolo-
 gicum pertineat? Equidem existimare quis posset, nos fal-
 cem in messem alienam mittere, eo quod i. multa in hac dis-
 sertatione ad probandas assertiones nostras non tantum ex
 jure civili & canonico, sed & Scriptura Sacra adferamus,
 cujus tamen explicatio ad Theologos spectat, 2. quod doctri-
 na de sepultura ad locum de morte pertineat, circa quem non
 tantum Gerbardus, sed & alii Theologi passim vel in Syste-
 matibus suis, vel in compendiis, & in specie Theologus
 Wittebergensis, Quenstedius, peculiari libro, de Jure Sepul-
 ture, nec minus S. S. Patres, Augustinus de cura pro mortuis
 facienda, Ambrosius aliique materiam hanc prolixè pertracta-
 runt. Sed quia Theologi pro fine habent, ut perveniat homo
 juxta ductum revelationis divinæ in Scripturis Sacris nobis
 factæ ad salutem æternam, JCi autem intendunt secundum
 leges præscriptas administrare justitiam, ut suum cuique tribu-
 endo tranquillitas & felicitas Reip. obtineatur, legibus divinis
 utuntur Theologi & JCi, quilibet ad suum finem consequen-
 dum, & cum Christiani considerare debeant, Resp. non ab-
 solute, sed quatenus DEO subordinantur; non minus Legis-
 lator in jure condendo quam JCos in explicando & appli-
 cando illo respicere debet ad Leges divinas, ut per has data
 occasione confirmet justitiam legum suarum, nec temere
 contrarium quid divinis admittat. Hinc nec Jus canonicum
 totum, nec civiles omnes leges, præsertim Codicis, ubi Papi-
 zare deprehenduntur, de quo scriptor Pontificius, Cornelius à
 Rynbelen in suo Jurista Romano-Catholico legendus, recipi-
 mus, sed potius illas secundum jura divina, quæ JCi nostri
 pro fundamento præsupponunt, examinamus, cujus rei ex-
 emplum nuper in lectione nostra cursoria ad ad l. 4. S. 3. π.
 de condic. obituro, vel injust. caus. dedimus. Licet itaque Ger-
 bardus, Quenstedius aliique hanc materiam de sepulturis per-
 tractaverint, eo ipso tamen tractatio ista JCos non potest esse
 prohibita. Ita non tantum in Decretalibus, sed & Clementinis
 ac

ae *Extrav. Comm.* habemus titulum de sepulchris, & in *Decretis* *caus. 13. qu. 2.* canones multi agunt de jure funerandi. Imo cum sæpius contingat, ut funus à creditoribus arretetur, donec certa pecuniæ summa fuerit soluta, & in qua classe sumptus funeris sint locandi, admodum disceptetur, oppido tali casu ad jura civilia est recurrendum, ubi non tantum in Pandectis, sed & in Codice nostro integros titulos de religiof. & sumpt. funer. habemus proditos, quorum tractatio non potest non ad JCIos pertinere.

§. V.

Evieta itaque nobis de jure sepulturæ tractandi potestate, *Lex XII.* sententiam nostram ex jure civili primo dabimus probatam, *Tabb. de Equidem* ex lege XII. Tabularum debitor, qui non totando cadavere erat, corpore luebat, adeo, ut eo mortuo corpus creditoribus accideret in partes dissecandum & distribuendum. *Winck. mortui, ler de princip. jur. l. 2. c. 4. p. 191. & seqq. D. Thomaf. de Nav. non sol-jurispr. Rom. p. 172. Gell. Noët. Artic. lib. 2. c. 1.* ita *Stephani in vengo ex-* comment. ad *Novell. 60. n. 2.* asserit: acerbi creditores, humanitatis expertes, non solebant parcere debitoribus, etiam animam a improba- gentibus, imo nec à defunctis vim abstinebant, quasi de corio illo- rum sibi persolvi postulantes; nam importunissimi exactores crediti leibaliter decumbentibus imminere solebant, ingredientes in debito- rum domus sine auctoritate judicis, & signacula bonis imponentes, quoad suum fuissent consecuti, cum tamen cuique domus sua tutissimum refugium atque receptaculum sit per *l. 8. n. de in jus vocand. l. 23. D. de injur.* Quod autem veteres duris- simam hanc legem introduxerint & creditoribus potestatem discindendi corpora defunctorum concesserint, procul du- bio hanc ob causam factum est, ne luxui, ignavia aliisque vitiiis dediti malitiosique bonorum decoctores, sine justa causa æs alienum temere contrahentes, aliosque decipientes impune hoc ferrent, & ut à conflatione hac absterrentur, videntes, se mortuos quoque severissima pœna esse afficiendos, Cum ve- ro Reipublicæ intersit, mortuos sepeliri, & publica utilitas præferenda sit utilitati privatorum arg. *l. 1. de solut. matrim.*

B

in super-

Insuperque processus ille acerbissimam vindictam, juri nostro civili admodum improbatam, saperet, dura atque crudelis lex ista vel desuetudine abolita, vel existimante *Gudelino de jur. noviss.* lib. 4. cap. 16. vers. extrem. nunquam in usum deducta fuit, quamquam alii istam per legem Petilianam Tribuniti, ann. urb. cond. 427. expresse sublatam esse contendunt, vid. *D. Georg. Byer. in delin. jur. civil.* tit. de cess. honor. p. 671. Quinimo jam antea lege Julia debitores sine dolo malo obstrati, beneficio (quod sibi arque calamitosum à Sacratissimo Imperatore Justiniano, in l. 7. § 8. C. qui bon. ced. poss. appellatur) illo, etiam vivi fruebantur, ut cedendo bonis à carcere aliisque molestiis se liberare poterint, licet cessio ista honorum multis in locis Germaniæ iterum desuetudine in-umbata, & incarcerationo debitorum (Germani dicunt, in *Den Schuld-Thurn werffen*) sit recepta, vid. *Hahn, ad Wesenb.* tit. de cess. bon. p. 745.

§. VI.

*Jus civile
multa
continet
in favo-
rem se-
pulturae.*

Sane, si leges nostras civiles respiciamus, multo benigniora pro favore sepulturae deprehendemus constituta. Ita favorabile oppido est, (1) quod secundum *Novell. 115. c. 5.* creditores non possint intra 9. dies hæredes defuncti propter debita contracta molestare, (2) quod locus in quem cadaver vel saltem caput infertur, religiosus fiat, *lib. 2. Inst. tit. 1. §. 9.* (3) quod cadaver in alienum sepulchrum illatum non debeat propria autoritate ejici, per l. 8. *pr. de relig. & sumpt. fun. l. 39. eod.* & possessor sepulchri contra l. invitum C. de C. E. V. invitus sepulchrum vendere cogatur, (4) quod creditores funeris in primam classem sint locandi. *Lauterbach, tit. de concurs. cred.* (5) quod in jus vocari non possint, qui funus comitantur per l. 2. *in fin. § 3. de in jus vocand.* (6) quod summariter in causis funerum procedendum, arg. l. 43. de relig. & sumpt. fun. neque (7) appellatio sit concessa per l. *fin. C. de appell. Lauterbach, compend. digest. tit. de relig. & sumpt. fun. p. 164.* quod tamen cura *D. Stryckio* in notis de effectu suspensivo, non autem devoluto est intelligendum, (8) quod donatio simplex, alias inter conju-

conjuges invalida, ad sepulturam facta sustineatur, l. 1, §. 8. *de don. inter V. & U.* (9) quod injuria fiat cadaveri, si detineatur per l. 6. C. de sepulchr. viol. & hæredes injuriam defuncto illatam possint vindicare.

§. VII.

Maximus vero favor præ recensitis procul dubio in eo *Maximè* consistit, quod tam severe injure prohibeatur, ne funus *de- vero*, functi detineatur. Vocari solet is actus, quo sepultura inhi- *quod ca-* betur, donec debitum, pensio, vectigal, aut tributum solva- *daver nom-* tur, *arrestatio*, vulgo die *Arrestirung auf der Todten, Bahr, postit ar-* de qua videri potest *Peckius de jure sistendi c. 5. n. 23. p. 84. 85. restari,* ubi præter alia scribit: *si affines, fidejussores & hæredes defuncti nec ejus* à tempore mortis debitoris *intra 9. dies* (hodie in praxi *intra sepultura* *creditoribus molestari non possunt per l. fin. C. de sepulchr. viol. cer-* te nec corpus detineri potest, quia alias, quod una *vi. denegare-* tur, altera concederetur, scilicet detinendo corpus defuncti *p. per* debitum defuncti, quod ab hæredibus vel fidejussoribus ejus solven- *dum erit.* Sed non opus est, ut cum Peckio hoc per conse- *quentiam ex l. fin. C. de sepulchr. viol. deducamus,* cum illud di- *recto & expressis verbis in dicta lege habeatur, ne scilicet ob* debita defuncti sepultura ejus impediatur; eo ipso enim, quod corpus mortui detinetur, sepultura ejus impe- *ditur.*

§. VIII.

Sane, si inscriptionem *Novell. 60. evolvamus, sa- Sive hoc* luberrimi dispositum deprehendemus, ne defuncti vel fu- *fiat ob de-* nera eorum injuriam debeant; jam vero injuriam fieri cadaveri, *bitum, fi-* si detineatur, in §. VI. per l. 6. C. de sepulchr. viol. diximus, & *ve ob* clarissima sunt, quæ in *cap. 1. §. 1. cit. Novell. adferuntur, quod aliam* nempe moriente quodam, si circa funus morientis aliquid *causam,* peccetur, exequias impediendo, gravissima poena, de qua infe- *rius agetur, locum habeat; quæ verba, quippe generalissi-* ma, non tantum de creditoribus, sed omnibus, qui circa fu- *nus morientis aliquid committunt, quod exequias impedire* *potu-*

potuisset, sunt intelligenda, neque in hac Novell. distinguitur, (ut aliud in hoc, aliud in illo casu sit observandum) an impediens Magistratus sit, an subditus, an clericus vel laicus (ita enim vulgo loquuntur) justa ne gaudeat praesensione, vel non, utrum pauper vel dives sit, an defunctus malitiose bona dilapidaverit, an sine culpa ad paupertatem sit reductus.

§. IX.

Hoc confirmatur
ulterius.

Eo ipso autem, quod indistincte detentio atque arrestatio cadaveris defuncti debitoris in hac Novell. interdicta reperitur, illud, quod supra in §. 2. de distinctione inter divites & pauperes praemisimus, probatum dedimus; si vero creditores, justa etiam praesensione innitentes, sepulturam defuncti, bona licet malitiose decoquentis, impedire non possunt, propter verb. cit. *Nov. cap. 1. pr. actione quidem modis omnibus adat, seu justam habeat hanc, seu non*, multo minus impedire possunt, qui nullam actionem adversus defunctum habuerunt, v. g. Magistratus, si defunctis vellet tributum imponere, antequam terrae mandarentur, pendendum, vel si clericus quidam (cujus rei exempla jus canonicum sinit, de quo infra) funus defuncti detineret, donec pensionem certam pro officio locove sepulturae accepisset. Obstare his videtur *l. 37. de relig.* ubi sequentia leguntur verba: *Si qua vestigalia sint, vel sarcophagi & vestura, quicquid corporis causa, antequam sepeliatur, consumptum est, funeris impensam esse existimo*; ex quibus cognoscimus, ad funeris sumptus referri vestigalia. Licet *Cujacius lib. XI. observ. 21.* recte per vestigalia intelligat ea, quae in itinere praestantur, dum corpus ex uno perferretur in alium locum, non tamen subscribere possum mutationi textus, (in quam pro more suo pronus & facilis est) dum pro *vestura* legendum esse putat *vestiaria*; eo ipso enim, dum *Cujacius* agnoscit, quod corpora saepe de uno loco in alium fuerint translata, vectoribus pro labore suo (vestura) promissa merces utique solvi debuit, sicuti hodie bajulis (*Denen Leichensträger*) certum quid pro labore praestatur. Vestigalia illa, quae

quæ olim in translatione cadaverum pendere debebant, fuisse abrogata, idem Cujacius probat l. ult. C. de religioſ. de qua refert, quod hæc lex in Latino Codice deſideretur, ſed reſer in Græco; quicquid ſit de hoc, dum D. Severus Ediſto ſuo mandavit: Ne corpora detinerentur, aut vexarentur, aut prohiberentur per territoria oppidorum transferri l. 3. §. 4. de ſepulch. viol. (item continetur l. 38. de religioſ.) ſimul prohibitum eſſe videtur exigere veſtigal, qua exactione detinetur maxime cadaver, & per veſtigalia in ſupra citato textu intelligi etiam poſſunt ea, quæ vel de facto extorquentur, vel poſtulantur in locis Romano Imperio non ſubjectis, per quæ corpora tranſſentur.

§. X.

Quantumvis itaque debitor, non exſoluto prius ære alie Creditore, mortem obierit, neſtquam tamen deſuncti cadaver à creditoribus hodie ſequeſtrari & arreſtari, multo minus in partes ſorum diſcindi poterit, per l. cum ſit injuſtum & cum aut. ſeq. C. de ſepulch. viol. conf. Nov. 60. c. 1. cum totius Reipublicæ interſit, ſepulch. corpora deſunctorum quam citiſſime terræ mandari, ne cadaver impetu vera mortuorum fatorem excitent, ac peſtem alioſque morbos cauſentur, arg. l. 3. §. dives ꝛ. de ſepulch. viol. conf. Ripa de hiberna peſte, quem integrum legere non poenitebit; & Jurisprudentia in eo, quod cadavera ſine obſtaculo in memoriam humanæ conditionis (quoniam nihil magis convenit humanitati, quam hominem humo, à qua venit & dici ſœvit, mandari, ſeu humari) ſepeliri juſſit, naturæ, verecundiæ & ſalubritati conſulere voluit, l. quidam in ſuo 27. D. de condi. Inſt. vid. Mex. de arreſt. cap. 8. n. 225. 226. pertinet huc præjudicium Scabinorum Lipſienſium apud Carpovium part. 1. conſtit. 30. deſ. 22. hiſce verb. Iſt euch Chriſtian Oberſchmid 106. Gùlden zu zahlen ſchuldig worden, ehe und zuvor aber die Zahlung erfolget, iſt er todes verfahren. Wenn er nun gleich mit noch mehrern Schulden verhaſſtet, und nicht ſo viel nach ſich verlaſſen, davon alle Glaubtigere beſriediget werden können, ſo wäret ihr doch die Leiche zu kùmmern, und dadurch ſein Begräbniß zu hindern,

B 3 nicht

nicht besugt &c. Licet vero eo ipso interesse creditorum periclitari videatur, utilitatem tamen singulorum publicæ cedere debere, supra diximus; & jus creditorum per mortem defuncti non aufertur, sed tantum differtur, cum sepulto debitore creditoribus integrum sit, actionibus congruis suum post 9. dies (hodie mensem) ab hæredibus repetere.

§. XI.

*Eti-
am
tunc,*
Sed quid? si in instrumento debiti partibus placuerit, ut liceret funus defuncti impedire, & ne ante solutionem creditori factam sepeliretur? Resp. talis conventio non debet ad effectum perducere; nam turpis est, & contra honestatem publicam, bonisque moribus contraria, idque procedit, etiam si instrumentum guarentigiarum publicum adsit; ut diffentiarunt cre-
*ves hoc
permise-
vunt cre-
ditoribus.* Angelus ad Nov. 60. vid. Coler. in process. execut. c. 3. num. 410. Sonnem. ad Novell. 60. c. 1. Mevius in tract. de Arrest. cap. 8. num. 228.

§. XII.

*Nec valet
allegata
consuetu-
do in con-
trarium.* Alium casum in tr. de Arrest. Imp. p. m. 269. cap. XI. num. 28. & 29. proponit Gailius, si Consuetudo quorundam locorum (cujus sententiæ autores nonnullos practicos dari, asserit Mevius cap. 8. num. 230.) admitteret, corpus mortui debitoris posse arrestari & impediri, ne efferatur atque sepulturæ manderetur, prius quam hæredes æs alienum defuncti solvissent; Ubi Gailius sic sentit: Hæc consuetudo in crudelitate Legis XII. Tab. rationem fundare videtur, ubi perfidi debitoris cadaver creditoribus lacerandum tradebatur. Dicendum, talem consuetudinem crudelitatis plenam esse, & ideo non valere, cum hoc ignominiosum & ab omni humanitate alienum sit, adeoque publico intersti-
*Vestigal
(den Tod-
ten Zoll)
non recte
imponit
& exigit
Magistra-
tus.* non minus mortuus sepeliri, quam vivos conservari. Sed forte hac de re infra pluribus agendi erit occasio.

§. XIII.

Vestigal ratione mortuorum (quod vocatur der Todten
(den Tod-
ten Zoll)
non recte
imponit
& exigit
Magistra-
tus.
Eß

Vestigal de Jure Romano exigere non posse, supra vidimus. Klockius in Tract. de Hæritario lib. 2. c. 48. vestigal pro sepultura acceptum vocat detestandum; quod per totum illud caput, cui sequentes præmisit versus:

Est detestandum vectigal nomine busti
Acceptum, GRATIS nam SEPULIRE decet.
Communis mater tellus est, quemcunque reponas
GRATIS in gremio matris ubique sua.

pluribus rationibus confirmare nititur. Non tantum autem in loco, ubi mortuus est terræ mandandus, de Jure Romano pro sepultura nihil est exigendum, sed & in locis illis, per quæ cadaver transfertur, nullum vectigal extorqueri debet. Quamvis enim Imperatoribus & magistratibus, per quorum territoria transitur, denunciatio prius sit facienda (cum clandestinus transitus multa parere queat incommoda) non tamen detineri debere corpora, multo minus vectigal exigi per l. 3. §. 4. de sepuleb. viol. l. 38. de religios. & peculiarem constitutionem (à Cujacio restitutam) in l. ult. C. eod. supra ostendimus. Erectio vectigalium ad Majestatis jura refertur in l. 10. pr. π. de publican. vectigal. & commiss. neque minori Magistratui sine concessione superioris illa imponere licet. In Capitulationibus Imperat. peculiariter cautum est, quod Imperator non debeat vectigalia augere, nec nova instituere absque consensu Electorum. Myler. de Princ. & Statib. imp. part. 2. Cap. LXIV. §. 3. ita ut nec majora vota amplius sufficere possint, sed unanimia requiri per novissimas capitulationes, Leopoldinam & Josephinam placuerit. vid. D. Schweder. Inr. in jus publ. part. spec. sect. 1. cap. 20. §. 3. Si igitur Imperator ipse pro lubitu nova vectigalia erigendi potestatem non habet, multo minus inferiores ab Imperatore dependentes facultatem hanc habebunt, præsertim de mortuis non licebit tributum (in jure tam odiosum) exigere. Peckius de jure sistendi cap. 5. §. 23. refert, quod hodie multi Pastores rusticani cadaver in quolibet pago, per quem transfertur, tamdiu arrestare soleant, donec ipsis pro jure prætenso aliquid solvatur; Existimo vero, inquit, hunc errorem & abusum ex pietate ortum esse; sicut semper humanarum rerum hec vicissitudo fuit à condito mundo, quod optima quaque per abusum corrumpentur paulatim ad pravitatem. Videntur enim olim homines religione atque pietate ducti, in singulis Ecclesiis pagorum,

gorum, per quos cadauera deferebantur ad locum sepelitionis mortuos deposuisse, donec Pastores illic cum Clero preces suas ad Dominum effudissent pro defunctis. Sed cum hac pia consuetudo tantum fuerit voluntaria, ad necessitatem vel jus trahi non potuit, & ea, quae sunt mera facultatis, non praescribuntur.

§. XIV.

Exceptio- nes referuntur ad cadavere, & impedienda sepultura, fiunt a DD. exceptiones runtur, sequentes (1) in usurario manifesto, cujus corpus ecclesiasticis quibus se- cus iudex arrestare potest, donec illius haeres caveat de restitu- pultura endis usuris, quam sententiam fovent *Maranta de ordin. judic. potest im-* part. 4. dist. 11. & *Meivius de arrest. cap. 8. n. 229. p. 114.* & quam- pediri, vel vis Meivius nullo nec juris civilis nec canonici textu exemption- perpetuo, nem hanc stabiliat, tamen illa ex cap. X. de usur. colligi pos- vel ad se videtur. (2) Si nempe inter nobiles funera aliquandiu in loco semper. alieno deponuntur pro certo locario, donec sepultura fiat, tunc consue- que impune detinetur cadaver, donec illud solvatur, nam hic ratio cessat, quae poenam constitui effecit; ut loquitur *Meivius dict. loc. conf. Henricus Habnuius ad Wesenb. tit. de relig. & sumpt. funer. n. 5. in fin.* (3) In illis, qui sibi ipsis manus violentas inferendo mortem obierunt, nam horum cadauera, ad deterrandos alios à tali facinore, saepe abjecta, & insepulta relicta memorat *Grot. de Jure Belli & P. lib. 2. c. 19. §. 5. conf. Notas Tesmari ad hunc locum.* (4) Si qui delinquentes confessi aut convicti moriuntur, aliquando rotæ ob crimen atrocissimum corpora imponuntur *Heig. p. 2. qu. 37. n. 32. Clar. in pract. crim. §. ult. qu. 51. Carpz. Consist. Jurispr. lib. 2. def. 379. 380.* (5) Quando Reip. interest, ut corpora mortuorum ante sepulturam prius secentur, quod fit, si vel quis vulneratus obiit, ubi ante inspectionem à magistratu, qui jurisdictionem habet criminalem, factam, & dijudicationem à Medicis & Chirurgis institutam, utrum vulnus sit lethale, an non, corpus detineri potest, ut non statim terræ mandetur, vel suspitione veneni quis extinctus est, vel alius subest violentæ mortis metus, vel grassante peste aut morbo contagioso explorari debet, num quis ex contagio vitam

vitam finierint, vel si alia ratione Reip. utilitas requirat, ut corpora Anatomia tradantur, vide *Speckhan. cent. 1. qu. 8.* Alia adhuc (6) exceptio in *l. 2. π. de mortuo infer.* quæ à Numa Pompilio lata censetur, contineri videtur de gravida arque prægnante muliere, quam lex regia negat humari, antequam partus ei excidatur. Hinc ille non incidit in edictum de mortuo inferendo, neque pœnas juris civilis incurrit, qui vetat ejusmodi cadaver inferri, priusquam partus excidatur, *Wesemb. ad π. iii. de relig. & sumpt. funer. n. 3.* imo, qui prius humat, quam partus excidatur, perimere videtur per *cit. l. 2. add. Gothofredum* in not. ad hanc legem.

S. XV.

Consideravimus hæcenus, quantum favorem in jure civili habeat sepultura, adeo, ut nec ob æs alienum, nec facile ob aliam prætensionem impediti possit: consequens est, ut pœnas, quæ isto jure in impios arrestantes sunt constitutæ, subjiciamus, ex quibus quippe clarissime patebit, quantopere jura sepulturam promotam velint; neque enim ulli fere delicto pœnam corporis afflictivam non inferenti tam varix & graves in jure civili pœnæ sunt constitutæ, quam funeris arrestationi. Eadem in *l. ult. C. de sepulchr. viol.* pecuniaria pœna à Justino statuta erat adversus turbatores funerum, ita, ut 50. auri libras solvere, aut in ære non habentes corpore luere cogentur, restituta pecunia ob impeditam sepulturam extorta, cautionibus, pignoribus ac fidejussionibus plane invalidatis. Sed, ut homines à tam immani delicto eo magis absterrentur, successor Justinianus pœnas, à patre suo (scilicet adoptivo) in *l. ult. C. de sepulchr. viol.* constitutas insigniter auxit in *Novell. 60. c. 1.* ubi disposuit, quod ille, qui exequias prohibet, 1. jus suum, quodcumque demum sit, amittat, 2. quod tantundem al. ud restituere cogatur, 3. quod tertia pars bonorum suorum confiscetur, 4. quod infamiam juris incurrat, 5. quod hæredes defuncti actione injuriarum convenire & ad interesse agere possint adversus impeditentes, 6. quod judices (sive civiles, sive militares) nisi officium suum interponant, quo minus funus ad requiem deducatur.

deduci queat, 30. auri libras in poenam solvere debeant. Quicumque igitur cadaver defuncti detinet, ejusque funus impedit, hac poena dignus est, sive clericus pro officio sepulturae aliquid exigat, sive Magistratus propter vestigal prætentum corpus arretet; hanc enim Novellam generaliter & indistincte conceptam esse, supra diximus, neque hæc constitutio solum in urbe Constantinopolitana, verum etiam per totum orbem Romanum, ceu ex contextu liquet, est servanda.

§. XVI.

Nec abrogata sunt poenæ istæ.

Hæc vero poenas, licet gravissimas, abrogatas esse, nunquam probari potest, neque officit, quod sapius funera, donec certa pecunia fuerit soluta, detineantur, nec tamen præscriptæ poenæ imponantur; nam ex eo abrogatio inferri non potest. Ita Judice ex imperitia male judicante, raro actio de syndacatu instituitur, cum omnes à judicibus sibi metuant, neque tamen illa uspiam legitur abrogata. Sufficit itaque, quod hæredes jus habeant, ad poenas modo recensitas agendi, qui quidem nec huic favori propter interesse publicum simul concurrere simpliciter renunciare possunt, cum confiscatio tertiæ partis bonorum arrestantis ad illum pertineat, qui jura fisci exercet. Igitur vel metus erga Magistratum, vel prava consuetudo, vel ignorantia juris sui, vel aliud quid in causa sunt, quo minus ad poenas in d. Nov. 60. contentas agatur, quanquam judices quoque officium suum interponere deberent, cujus quippe neglectus pariter poena pecuniaria 30. auri marcarum (hodie fortassis arbitraria) in cap. alleg. Novell. coercetur.

§. XVII.

Nec injussum sitia suscipienda.

Neque vero hæc poenæ, quas §. præcedenti indicavimus, ullam injussum sapiunt; licet enim durum videatur, creditores aliosque propter exhibitum beneficium damnum sentire, ac ipfius famæ, (quæ pari passu cum vita ambulare dicitur, arg. l. 9. pr. r. de manum. vind. Et.) dispendio puniri, tamen hic nequam dici potest, quod creditores aliisque impediens ob commodum debitoribus collatum damnium patiantur, sed propter

propter perpetratum delictum, dum jus suum non legitime modo & per juris viam quaesiverunt, sed iudices in propria causa extiterunt. Pertinet huic l. 13. π. quod met. caus. cujus verba huc conducunt: optimum est, ut, si quas putas te habere petitiones, actionibus experiaris, non solum vis est, si homines vulserentur, vis est tunc, quoties quis id, quod debet sibi putat, non per iudicem reposcit. Quisquis igitur probatus mihi fuerit, rem ullam debitoris vel pecuniam debitam non ab ipso sibi sponte datum sine ullo iudice temere possidere, vel accepisse, isque sibi jus in eam rem dixisse, jus crediti non habebit. Cui accedit, quod damnum, quod quis sua culpa sentit, non sentire videatur l. 203. π. de R. J. § cap. 86. de reg. jur. in 6. Imo audiamus Imperatorem in sine pr. cap. 1. Novell. 60. ita differentem: Qui hominis naturam non erubuit dignus est, & pecunia, & gloria, & alia omnibus condemnari. Quae verba Imperatoris Stephanus in comment. ad d. Novell. ita egregie interpretatur, quasi dicat: non est homo censendus, nec potest satis puniri, qui videns, proximum suum DEO reddidisse animam, inscius, qua hora & ipse vocabitur, & interim tamen audeat, cadaver vel nomen defuncti lacerare, quae verba pie atque considerate prolata verum Stephani christianismum demonstrant, quem laici omnes, multo magis clerici, sequi deberent.

§. XVIII.

Duo adhuc restant argumenta, quae sententiae nostrae de sepultura gratis concedenda, adversari videntur. Primum ex ipso titulo Pandectarum de religiosis & sumptibus funerum de promi posset; eo ipso enim, quod de sumptibus funerum in jure civili agitur, haud difficulter colligitur, quod sepultura hominum non gratis fiat, sed sumptus ad illam requirantur, hinc actio quoque funeraria (admodum privilegiata) illis competit, qui expensas in funus suppeditarunt. Lauterb. ad π. tit. de relig. & sumpt. p. 164. Secundum argumentum in Novell. 59. cap. 2. continetur, ubi expresse certa pecunia Decanis, Asceteriis, canonicis & acoluthis pro curatione funerum assignatur. Sed ad 1. argumentum respondemus, quod in alle-

C 2

gato

gato titulo *de sumptibus funerum*, non intelligantur tales expensæ, quæ tanquam certum ac determinatum tributum solvi debent, & sine quibus cadaver plane sepeliri non potest, sed potius de illis expensis agitur, quas defunctus hæredibus in funus suum faciendas injunxit, *Novell. 22. cap. 2.* quod tamen de modo justo est intelligendum; nam si testator injustum sepeliendi modum præserbat, ejus dispositio non est observanda, v. g. Si ægrotans desideret, ut reliquæ suæ post mortem in mare abjiciantur *per l. 27. ff. de condit. Instit.* vel si testator hæredibus mandaverit, ut ornamenta cum cadavere suo condi debeant, *per l. 14. §. 5. ff. de relig. & sumpt. fun.* ubi simpliciores hoc facere d. cunctur. Vid. quæ *Gerhardus l. c. num. 82.* prolixè contra hunc luxum disputat. Dein intelliguntur in isto titulo per sumptus illi, qui alias fieri debent, v. g. pro feretro, effossione sepulchri, portatoribus funeris, non autem pensio certa, vestigal, aut tributum, sine quo inhibetur sepultura; nam id in jure nostro civili prohibitum esse, supra audivimus. Quod vero *Novell. 59.* attinet, tantum abest, ut illa nobis adferatur, ut ex illa potius firmissimum pro nostra sententia præsidium repetamus. Ita notatu digna sunt, quæ in præfatione *Nov. 59.* afferuntur, ubi Imperator abusum circa exequias defunctorum sublaturus hanc rationem reddit, ne proximi cognati duplicem sustineant difficultatem, dum sua (per obitum defuncti) amittunt, & simul damnum (per expensas funeris) sentiunt. Ex quibus oppido apparet, prohibitum in jure esse, ut hæredes sumptibus funeris graventur. Licet vero in hac *Novell.* pecunia certa Decanis, Asceteriis, canonicis & acoluthis pro curatione funerum detur, illa tamen à defuncti hæredibus non est solvenda, sed publica autoritate, ne funera ullo sub prætextu decineantur, & proximi cognati magis sumptibus premantur, ab Imperatore in partem salarii constituta, qui potius detestatus est, si pro exequiis mortuorum aliquid exigitur, ut ex alleg. *Novell.* passim elucescit, & quamvis in *cap. 7. Novell. cit.* inter exequias, quæ gratis & quæ per munificentiam sunt, distinguatur, ex antecedentibus tamen constat, quod exequiæ omni-

omnibus permitti debeant gratuita. Sed, si quis cum majore pompa sepeliri velit, tunc ei nequaquam prohiberetur, sumptus quoque in exequiis facere.

§. XIX.

Cum sententiam nostram, de sepultura gratis concedenda, ex jure civili satis, opinor, probatam dederimus, de eodem jure canonico sensu juris quoque canonici, quod maxima cura circa jus manonico veruari, p. 221. de jur. man. asserit Guiberius, erit dispiciendum. Notabile vero imprimis est, quod in c. 12. caus. VIII. sepultura, qu. 2. à Gregorio Pontifice rescribitur Episcopo Sardiniae, qui à speciosa femina clarissima centum solidos pro filiae suae sepultura exegerat, ex quo canone 1. apparet, quod nec à clarissimis feminis, quae tamen divitias possidere praesumuntur, pro sepultura aliquid exigi queat, 2. quod consuetudo in contrarium introducta vocetur prava à Pontifice & notanter vocabulum, Usurpari, adhibeatur 3. res exemplo pagani Ephronis, illustratur, qui ab Abrahamo, pro sepultura aliquid daturo, pecuniam accipere religioni duxit; hinc argumentatur Pontifex à minori ad majus, si ergo tanta considerationis paganus vir fuit, quanto magis, qui sacerdotes dicimur, hoc facere non debemus? Et sane impium quoque apud Ethnicos fuisse, nedum apud Christianos, cadaver inopis debitoris insepultum detinere, asserit Carpovius part. 1. Const. 30. def. 22. idque ex Augustino de Civ. Dei cap. 11. & Guiberio de jur. man. clarissime patet. Illud vero hic merito quaerendum est, an recte Gregorius Pontifex exemplum pagani Ephronis hic adduxerit, & ab hoc ad nostros Sacerdotes argumentatio fieri potuerit? Sane si caput Genes. 23. (non 17. ut Gonzalez ad decreta, lib. 3. tit. 28. p. 565. allegavit) evolamus, deprehendemus quidem, quod Ephron, vers. 11. & 15. renuerit pro loco sepulturae pecuniam accipere, sed tamen Abraham tandem ad determinationem pretii, ab Ephrone factam, quadringentos siclos vers. 10. solvisse legitur. Sed defendi potest Pontifex; nam licet forte Abraham solverit pecuniam, tamen 1. locus fuit purus, adeoque vendi potuit, 2. Ephron non exegit pecuniam pro loco sepulturae, sed subinde

Inde potius restitit daturō Abrahamo, E. datio Abrahami fuit spontanea oblatio, quam canones non improbant, ut infra docebitur; licet enim Ephron determinaverit pretium pro agro, tamen ista determinatio ad creberrimam sollicitationem Patriarchæ facta, nec animo determinatam summam accipienda, quod ex verbis vers. 15. *quid vero hoc inter me & te? sepelias tuum mortuum*, oppido apparet. Non itaque solutionem secundum Gonzalezium improbat Gregorius, sed saltem arguetur, quod paganus, Ephron, ne ad instantiam quidem Abrahami pecuniam pro loco sepulturæ accipere voluerit, & hic Episcopus Sardinia tam severe exegerit pecuniam. Imo eo magis hoc exemplum adduci potuit, quia paganus ne pro puro quidem loco, quod tamen citra crimen facere potuisset, pecuniam sponte oblatam diu accipere voluerit, hic vero Episcopus Christianus pro loco religioso centum solidos, invita femina clarissima, exegerit, 4. avaritia in hoc canone ejusmodi exactio appellatur, jam vero avaritia vitium est, ex quo omnia mala propullulant, quod ab Episcopo imprimis alienum esse debet, ut ad *Tit. 1.* traditur, 5. in hoc canone dicitur, ab illo, qui in ecclesia sepeliri vult, sponte offerri aliquid posse, pro luminaribus. Huic tamen canoni refragari *c. nullus 18. caus. 13. qu. 2.* asserit *Tuscbus*, ubi ne Christianus quidem exceptis Episcopis, Abbatibus, dignis presbyteris & fidelibus laicis propter immunitatem & puritatem ecclesiarum in ecclesia sepeliri debere dicitur. Quinam per laicos fideles intelligantur, disputatur inter doctores, sed omisis aliorum sententiis statuimus, innui eos, qui nobiscum eandem fidem Christianam profitentur. Antiquis temporibus prohibitum fuisse, ne Christiani in ecclesia sepelirentur, sed illud subsequitis temporibus mutatum esse, exponit *Pirrhingius*, in *jur. canon. lib. 3. tit. 28. §. 1.* & quem iste allegat, *Barbosa de offic. & potest. Paroch. c. 26. n. 8. add. Gonzalez. ad decret. lib. 3. tit. 28. ubi p. 542.* asserit, *sanctum & pium esse, sepulturam sibi in sacra aede curare*, licet ratio, quam vi doctrinæ pontificiæ subjungit, quod nempe per eam valde adjuventur animæ in purgatorio existentes, nec non cadavera,

ipsa

ipfa superstitiosa fit ac scriptura sacra adversa, frustra sic su-
dante *Sanctarello* in post praxi Medica cap. 27. 28.

§. XX.

Videtur vero jam explicato canoni vehementer adversari, *Respon-*
quod in *c. aurum 70. caus VII. qu. 2.* ex Ambrosio assertur, ubi *detur ad*
B. Pater asserit, quod ob sepulturam fidelium vasa etiam Sacra *c. 70. caus.*
constata alienari possint; ex quibus verbis haud difficulter col- *VII. qu. 2.*
ligitur, quod pro sepultura loco aliquid sit suppeditandum. E-
quidem, quin vasa etiam sacra atque DEO dicata certis in casi-
bus, quos in d. canone exprimit Ambrosius, alienari queant,
neque juris Canonici (non obstante *c. semel si. d. R. 7. in 6.*)
neque civilis dispositio impedit. *Ludwell. ad Instit. p. 117.* Sed,
an opus sit, propter sepulturam, quam tamen gratuitam esse
modo diximus, vasa ista alienare, omnino dubitari possit. Non
utemur profano quorundam effugio, quod exigua sit Ambro-
sii autoritas, & eam nihil morari debeamus, rectius de conci-
liatione laboramus cum doctissimo Canonista, *Emanuele Gon-*
zalezio, ad Decret. loc. supra cit. p. 568. n. 10. qui existimat, D.
Ambrosium hic loqui de emptione loci puri ad ampliandum
ecclesie cœmeterium pro humanis fidelium corporibus, non
de religioso, nec benedictione Episcopi sacro, quæ quippe
responsio propter verba: *Nemo potest indignari, quia humanis*
fidelium reliquiis spatia laxata sunt, textui videtur convenire,
quanquam etiam hic sensus esse possit, quod redimendo ca-
ptivos æquum sit laxare & ampliare spatia, humanis fidelium
captivorum & redemptorum reliquiis seu corporibus destinata
(h. e. cœmeteria) quia Christiani post mortem corporum suo-
rum requiem malunt habere penes aliorum Christianorum,
quam gentilium & infidelium captivos detinentium, sepulchra.
Tantum itaque abest, ut cit. canon, *aurum*, nobis adversetur,
ut potius ex isto pro favore sepultura colligi possint, quippe cu-
jus causa vasa etiam sacra atque DEO dicata, quorum alienatio
severissime cœtero quin interdicta, vendi queunt.

§. XXI.

Probatum Eundem vero favorem sepulturae, gratis faciendae c. in esse iterum de ecclesiastico 14. caus. 13. qu. 2. ex Concilio Triburiensi desumpto c. 14. caus. contineri, nemo jure inficiari potest, propter clara atque ex XIII. qu. pressa eius verba: *Quare interdictum sit omnibus omnino Christianis, terram mortuis vendere, & debitam sepulturam denegare, nisi forte proximi & amici defuncti propter nomen & redemptionem animae viri gratias aliquid dare velint.* Quicquid sit de ratione in hoc canone allata, res tamen ipsa clare deciditur, quod nihil pro sepultura exigi queant, si vero sponte & gratis detur, aliquid recte accipiat.

Solventem Exceptionem à regula suppeditat sequens c. precipiendum ca. 15. ubi postquam generaliter dicitur, quod secundum canonum mentem est, auctoritatem de sepulchris & hominibus sepeliendis nihil muneris ex quod de. igitur possint, additur limitatio: *nisi forte, qui sepelitur, vivens iusserit fundus ecclesiae, in cuius atrio sepelitur, aliquid de suis rebus tribuere, aut heredibus heredes sponte (nam coactionem canones admodum abhorrent) aliquid dare velint.* Itaque, si defunctus vivens injungat heredibus, ut aliquid de bonis suis clericis praestent, tunc in sepulturae heredum non est arbitrio, an sponte aliquid offerre velint, sed simpliciter voluntatem defuncti implere tenentur. De spontanea vero oblatione, cujus in can. hoc & in cap. II. mentio injicitur, infra commodius agetur.

Denno probatur Postquam vero sententiam nostram de sepultura gratis concedenda ex Decreto Gratiani, quantum temporis ratio permittit, firmavimus, conveniens omnino erit, harmoniam de Simon. Decretalium ostendere. Cap. 9. X. de Simon. ex Concilio Lateranensi adducitur, horribile esse, quod in quibusdam ecclesiis locum venaliter perhibeatur habere, ita ut pro sepulchris & exequiis mortuorum aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia leges mortis (legem occasione mortis introductam) de longa invaluisse consuetudine arbitrantur non attendentes, quod tanto graviora sunt crimina, quanto diutius in felicem animam tenentur

vant alligatam. *Districtius* autem talis consuetudo ibidem prohibetur, additis his verbis notatu dignis: *Si quis autem contra hoc venire presumerit, portionem cum Giesi (Gehasi, avaro illo Propheetae Elisaei famulo 2. Reg. 5.) se noverit habiurum.* Quae verba cum sint clarissima, & luce sua radient, non opus habent nostra illustratione.

§. XXIV.

Huic capitulo suffragatur *cap. 42. eod.* ubi Innocentius *Et per c. III. in Concilio generali Lateranensi* tale fecit decretum: *Ad 42. X. de apostolicam audientiam frequenti relatione pervenit, quod quidam Simon Clerici pro exequiis mortuorum & benedictionibus nubentium, & similibus, pecuniam exigunt & extorquent, & si forte eorum cupiditati non fuerit satisfactum, impedimenta filiticia fraudulenter opponunt.* Quapropter super his pravas exactiones fieri prohibemus; fit quidem ibi etiam mentio laudabilis consuetudinis, pia devotione fidelium erga sanctam Ecclesiam introductae; sed mox ostendemus, per eam non intelligi talem, qua exigi & extorqueri quid pro sepultura possit, sed potius, qua sponte quid Ecclesiae datur & exhibetur.

§. XXV.

Eadem fere sunt, quae in famoso capitulo 23. X. de sepult. *Et per c. afferuntur*, ubi abolenda consuetudinis dicitur inolevisse *perver. 23. X. de fideas apud montem Pessulanum, ut decedentibus non prius permittatur sepultura, quam pro terra, in qua sepeliendi sunt, certum ecclesiae pretium persolvatur, & injungitur clericis, ne praesumant* exigere quicquam hac de causa.

§. XXVI.

Videtur vero huic capitulo contradicere *cap. 42. X. de Si- Objectio. mon. supra allegatum*; nam in hoc dicitur, quod pia atque laudabilis sit consuetudo, qua laici clericis pro sepultura aliquid de *Simon. suppeditant*; & in cap. 13. de sepult. haec consuetudo abominabilis corruptela dicitur & plane abolenda. Torquent se hic variae de sepulture interpretes, & multa à DD. afferuntur conciliationes. *adferuntur.* Nonnulli enim statuunt, posse aliquid sumi pro sepultura, si iusta causa subsit, quale exemplum adfert *Antonius de Butrio in*

comment. ad d. c. 42. si ecclesia habeat duo cœmeteria, quorum unum paradysum vocat, in quo non concedi solet sepultura, nisi certo pretio soluto, vel si major crux non portatur, nisi certa pecunia pro ista solvatur, 2. alii dicunt, posse clericos aliquid exigere, si consuetudo ferat, ita tamen, ut propter mortuaria non soluta cadavera non insepulta relinquantur, quia hoc pacto sepultura non impediatur, 3. rursus alii, ut *Hosienfis & Panormitanus*, asserunt, vim verbis faciendam esse; nam si clerici dicant, petimus hoc pro sepultura, succumbunt, etiam si allegent consuetudinem, sed debent dicere, consuetudo est, ut pro mortuo aliquid detur ecclesie, sive clericis. 4. aliqui distinguunt, utrum sponte aliquid offeratur, an aliquid exigatur, priori casu aliquid accipi posse, posteriori casu non æque. 5. aliqui dicunt, quod quidem clerici, si consuetudo aliter ferat, non possint exigere aliquid jure actionis, sed tamen possint compelli laici officio judicis, 6. nonnulli exactionem pro sepultura largiuntur, quando ecclesia vel clerici ipsi expensas facere necessum habuerunt, v. g. peregre proficisci, locum sepulturae vel cœmeterium emere, cum nemini officium suum damnosum esse debeat. Imo alii 7. asserere non dubitant, pecuniam quidem pro sepultura exigi non posse, bene tamen aliud.

§. XXVII.

Ex variis autem hisce opinionibus modo relatis quarta, tanquam pia juriq; canonico c. 12. 14. & 15. caus. 13. qu. 2. magis conveniens, nobis arridet, quam non tantum *Gonzalezius*, *Speckhahn*, verum etiam multi alii probarunt, & licet *Ripa* in erudito libro *de peste* hanc conciliationem quoque improbet, ac ne sponte quidem oblatum à clericis accipi posse existimet, præter rem tamen hac in parte religiosus est, cum juri divino spontanea ejusmodi oblatio congruat, & à canonibus, tanquam pia atque laudabilis consuetudo, approbetur. Quando autem sponte oblatum clericos accipere posse, contra *Ripam* asserimus, cavendum omnino est, ne spontaneitas hæc per induriam in coactionem ac necessitatem mutetur, ut communiter fieri solet, cujus farinae est exemplum *ab Ant. de Butrio* allatum, quod

Ad illas
responde-
tur.

ad d. c. 42.
de X. q. 2.
c. 12. 14. & 15.
caus. 13. qu. 2.

quod in §. precedenti recensimus, de paradiso & cruce majori; item, si in concione funebri defunctus vituperatur, quod substantia omni dissipata non tantum reliquerit, ut pro more pio Ecclesie & Scholæ Ministris aliquid daretur; porro, si in aliis concionibus invektivæ contra illos instituuntur, qui honestam sepulturam (quæ ita describitur, quando iusto & pleno Ecclesie & Scholæ Ministrorum comitatu corpus effertur, & ad ædificationem viventium conciones fenebres habentur) parum vel nihil curant, cum tamen DEVS pro iusta pœna animam & caninam sepulturam reputet; pariter si viventes perstringuntur, quod non iusto modo luceant defunctos, & non modicum illud (Ecclesie & Scholæ persolvi solitum) in piam suorum memoriam impendant, canes suos sæpe magis æstimantes (quorum iacturam deplorant) quam proximos cognatos, quos per noctem nullis vel paucis comitantibus terræ mandant. Quis ergo non potius solveret ordinarias funeris impensas, quam se & defunctos suos ira traduci pateretur, licet e. g. vidua inops multos habens miseros pupillos & mariti funus curans omnem fere substantiam in sepulturam erogare hac ratione cogatur?

§. XXIIIX.

Quod vero sententiam primo loco positam & ab Antonio de Butrio adductam attinet, illa in fraudem legis deprehenditur directa; quodcumque enim cœmeterium sit, pro loco religioso habetur, ac proinde pro illo nihil exigi potest. Sententiæ quoque illi expresse refragatur *cap. 41. de Simon.* ubi miles quidam apud religiosos quoque sepulturam eligens, etiam si nihil loco religioso reliquerit, dicitur tamen ad aliquid solvendum non esse obstructus, adjuncta ratione, quod secundum Apostolum non solum à malo, sed & ab omni specie mali sit abstinendum. Neque vero conciliatio secundo loco exposita defendi poterit, quippe quæ è diametro contrariatur *cap. 13. X. de sepult.* ubi perverfa & abolenda dicitur ejusmodi consuetudo, & in *c. 12. caus. 13. qu. 2.* prava & irreligiosa, imo in *cap. 8. X. de Simon.* præcipitur, quod pro sepultura nihil exigi de-

Continuatur id.

beat, nec sub obtentu cujusquam consuetudinis aliquis reatum suam taceat, quia diuturnitas temporis non diminuit peccatum, sed auget. Equidem autores hujus sententiæ ad stabilendam suam sententiam ex Decretalibus *cap. 9. X. de Simon. & cap. 42. eod.* adducunt, sed in *cap. priori* nihil de consuetudine hac habetur, quæ clericis aliquid exigere permittit pro sepultura, quin potius horribile dicitur, quod in quibusdam ecclesiis pro sepulcris & exequiis mortuorum aliquid requiratur. Quin contrarium potius in hoc capitulo extat, quod ex hisce verbis liquido apparet; *putant autem plures, ex hoc licere, quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur, non attendentes, quod tanto graviora sint crimina, quanto diutius infelicem animam tenuerunt alligatam.* Annon autem *cap. 42. eod.* nobis contradicat, propter verba: *quidam laici laudabilem consuetudinem erga sanctam ecclesiam pia devotione fidelium introductam ex fermento hereticæ pravitatis nituntur infringere sub pretexto canonice pietatis, dubium videtur?* Sed, si jus Canonicum ex ipso Jure Canonico explicare & contradictionem non admittere volumus, respondendum, *piam* vocari consuetudinem, qua sponte pro sepultura clericis aliquid offerri solet, *cap. 12. & 14. caus. 13. qu. 2.* Sed regeris, in fine hujus capituli à Pontifice constitutum esse, *quod per Episcopum loci, veritate cognita, laici compestantur, qui malitiose nituntur infringere laudabilem consuetudinem,* jam vero, ad quod quis compelli potest, illud sponte non facit, cum spontaneitas omne principium cogens respuat, ut ex Ethicorum doctrinis didicimus. Nos instantiam hanc ita elidimus, ut dicamus, laicos non posse immutare consuetudinem, qua alii clericis ex pia devotione aliquid sponte offerre solent, v. g. si Mevius pro uxoris suæ exequiis clericis certum quid obrulit, Sempronius hoc non prohibere vel clericis spontaneam donum accipientibus Simonix crimen objicere non potest, quia non valet immutare consuetudinem, qua hujus provincia homines pro sepultura aliquid sponte offerre solent, licet ipse Sempronius alique ab illam consuetudinem observandam cogi nequeant. 2. vocabulum, *malitiose*, additur, v. g. si quis

si quis in odium clericorum nonnullos pro sepultura officio sponte aliquid offerentes impedire vellet: ubi igitur non adest malitia, secus est. Neque etiam laici per statutum ejusmodi consuetudinem, qua parochiani sponte aliquid pro sepultura offerunt, infringere possunt, uti quidem existimat Panormitanus ad Decret. de sepult. c. 13. cujus sententia hodie quoad Principes protestantes non subscribimus.

§. XXIX.

Sententia Hostiensis, quod in conceptione verborum, *Adhuc u-* quibus aliquid pro sepultura à Clericis in Judicio exigitur, *verius.* quarendam sit conciliatio, satis est absurda; quasi vero tot canones & capitula non rem ipsam (exactionem & extorsionem pensionis) prohibitam voluerint, sed nuda verba respexerint, & lusum verborum (quo constitutionum vis enervatur & eliditur) approbaverint; Recte Justinianus in l. 2. C. commun. de legat. Nos enim, inquit, non verbis, sed ipsis rebus leges imponimus. Conciliatio illa; ac si consuetudine introduci possit, ut clerici à laicis pro sepultura aliquid exigere queant, Juri canonico adversatur, ubi severissime interdictum esse probavimus, aliquid pro sepultura exigere & extorquere, dum canones spontaneam tantum oblationem agnoscunt, nec admittunt, ut laici etiam officio judicis ad dandum aliquid clericis pro sepultura compellantur. Quod ultimam conciliationem attinet, qua inter pecuniam & rem aliam distinguitur, non minus illa ridicula & absurda est, quam Hostiensis anterefutata opinio, & eandem responsum ad illam propositam hic repetimus.

§. XXX.

In cap. 29. de Simon. præcipit Innocentius III. ut clerici *Probatur* propter sepulturam à laicis pecuniam extorquentes, pro excess. *per c. 29.* si illo competenter satisfaciant, &, nisi obedire velint, canonice *de Simon.* eas penas infligi juberet; plura capitula ob brevitas studium in *ubi qua-* presenti allegare nolumus, cum ex tot epistolis decretalibus *ritur, an* facile cognoscere liceat, pravitatem in detinendis mortuorum *quis lo-* cadaveribus severissime interdictam esse. Nec minus salubria *eum reli-* sunt, *grosens*

*Vendere
possit?*

funt, quæ tempore Innocentii II. in Synodo Romana, concilio Meldensi, Merensi, ac ætate Urbani II. in concilio Claramontino de sepultura gratis concedenda laudabili cura pioque zelo sunt constituta, de quibus, ut & nonnullis aliis, conferri meretur, *Gonzalez ad cap. 13. X. de sepult. num. 2. add. Barbosa. lib. 2. jur. ecclæs. cap. 3. num. 27.* Equidem Svarezius existimat, si quis sepulchrum proprium habeat, suis sumptibus ædificatum, quod tunc licite propter defectum materia simoniacæ vendi possit; verum dissidet Pirrhingius existimans, quod locus ille, qui semel consecratus est, vel benedictus, vel publica autoritate prælati ordinarii ad sepulturam fidelium deputatus, vendi non possit, quia in nullius privati esset dominio. *Carpzov. decis. 289.* pluribus vult defendere, quod quid jus sepulture, seu locum & fornicem sepulchro designatum Begräbnis oder Schwibbogen alteri vendere possit; sed distingvendum inter mores hodiernos quorundam locorum, & inter Jus Civile atque Canonicum; De jure civili sepulchra referuntur ad res religiosas, quæ hominum commercio dicuntur exemta §. *idem juris 2. §. de inutil. stipul. l. sed Celsus 6. de Contrah. emt. l. 83. §. sacram. d. V. O. & legatum quidem valet de jure mortuorum inferendi, sed non de monumento & sepulchro ipso l. 14. C. de legat.* De jure Canonico autem, uti supra vidimus, sepulturam vendere absolute interdictum. Quid statuerit jus civile quoad cenotaphium seu vacuum locum sepulture destinatum, antequam cadaver infertur, vide *l. vel quod 6. §. uli. de relig. & sumt. fun.* Moribus hodiernis in quibusdam locis permissum est, propria vendere sepulchra, vid. *Carpzov. d. l.*

Prohibi-

tio juris

etiam ob-

ligat Cle-

vicos &

Schola-

rum Mi-

nistros.

§. XXXI. *Haecenus dilucide tam ex jure civili, quam canonico etiam ob-
ligat Cle- hil esse exigendum; ut vero inanes nonnullorum objectiones
vicos & eludamus, ac si jura hæc sine solidis ac urgentibus rationibus,
Schola- ex mero legislatorum beneplacito (per illud vulgatum; Stat
rum Mi- pro ratione voluntas) fuerint profecta, nobis omnino demon-
nistros. strare*

strare incumbet, quod optimis illa ac firmissimis nitantur fundamentis. Equidem, quantum nobis constat, nullus Ictorum hactenus est inventus, qui defendere sategit, recte ab Imperantibus ac Magistratibus, multo minus ab aliis personis vectigal atque tributum mortuis imponi posse, ut corpora eorum non prius terræ sint mandanda, quam illud fuerit solutum. Sane quoad solos Ecclesiæ Scholæque Ministros, si praxin hodiernam respiciamus, dubitatio oriri posset, à quibus quippe corpora demortuorum, donec pecunia certa soluta fuerit, detineri, frequens testatur experientia. Hinc annon saltem istis personis pensionem de mortuis in partem salarii assignare conveniens sit, disquiri posset? Certe ex jure civili cognovimus, quod indistincte prohibitum sit, sepulturam mortuorum impedire, adeo, ut nec ipsis creditoribus, (qui tamen præntensionem atque actionem, etiam justam, contra defunctos habuerunt) nisi gravissimas pœnas incurtere velint, ad hoc procedere licuerit, & in *Novell. 59.* certa pensio ab ipso Imperatore clericis ex publicis redditibus fuerit assignata, ne quicquam à mortuis exigerent. Licet vero Jus Canonicum maximam partem ad promovenda clericorum lucra ac commoda tendat, ut à doctissimis viris dudum est ostensum, Pontifices tamen Romani manifesta æquitate permoti sepulturam gratuitam esse voluerunt, pro crimine simoniæ reputantes, si quicumque clerici ab aliis ratione sepulturæ exigerent & extorquerent. Cum igitur argumenta nostra contra illos potissimum formaturi simus, qui defendere laborant, Ecclesiæ Scholæque Ministris laudabili instituto pensionem pro mortuis sepeliendis assignatam fuisse, nemo eapropter sinistram de nobis concipiat opinionem, quasi Ministris illis minus faveamus: quia enim in genere statuimus, quod non recte pro sepultura imponatur vectigal, sive id pendendum sit Magistratui, sive Ecclesiæ Scholæque Ministris, sive aliis, & hactenus, quantum scimus, non reperti fuere, qui defendere laborarunt, præter istos Ministros etiam aliis recte assignatum fuisse tributum, quilibet facile animadvertet, non ex odio personarum aut ordinis, sed

causæ,

causa, h. e. vectigalis pro sepultura solvendi nostras adferri rationes.

S. XXXII.

*Vectigal
solvendum
ob sepul-
turam est
iniquum
ratione
mortuo-
rum.*

Et quidem iniquum est istud vectigal (1) ratione ipso-
rum mortuorum, quorum cadavera tamdiu per injuriam deri-
nentur, donec solutio fuerit facta. Cum enim omnes homines
ad humanitatem colendam, & potissimum Christiani ad chari-
tatem exercendam sint obstricti, & post mortem non desinat
officium nostrum erga defunctos, qui non prorsus interierunt,
sed Deo vivere dicuntur: non venale & mercenarium, sed gra-
tuitum debet esse officium, vel ideo maxime, quia ultimus est
is honor proximo suo exhibendus. Recte omnino pii Clerici
pro suggestu auditores illos, qui raro defunctorum corpora
ad Dormitoria sua comitari, & ultimum honorem proximis
exhibere solent, reprehendunt, proponentes ad exemplum &
imitationem Christianos, qui magna cura tempore persecutio-
nis Maxentii in oriente fame enecatorum corpora sepeliverunt
apud Eusebium Hist. Eccles. lib. 7. cap. 20. lib. 9. cap. 8. pariter ex
V. T. Tobiam, cujus pietas erga defunctos eorumque sepultu-
ram etiam cum vitæ periculo conjuncta valde commendatur
Tob. 2. & ex N. T. cives urbis Nain, in quorum honorem &
laudem Spiritus Sanctus per Luc. 7. v. 12. hæc consignari cu-
ravit: Und viel Volcks aus der Stadt gieng mit ihr (Der Witt-
ben, die ihren Sohn zu Grabe begleitete.) Multi sane fune-
ra sequerentur, si pecuniam pro comitatu suo acciperent,
sicuti videmus in Scholarum Alumnis, qui distributa inter ip-
sos pecunia in divitum sepulturis frequentes comparant, un-
de versus pati:

Si moritur dives, concurrunt undique cives.

Si moritur pauper, tantum venit unus & alter.

Igitur si alii frequentes etiam citra mercedem comparere in se-
pulturis defunctorum debent, multo magis id convenit Eccle-
siæ Scholæque Ministris, qui aliis bono præire exemplo in præ-
stando charitatis & humanitatis officiis tenentur; Sed cum
non solum aliqui Clerici, quando non acceperunt pecuniam,

in

in Comitatu funebri non compareant, sed & miserorum & pauperum cadavera, donec solvatur ipsis merces, detineant, ne sepeliantur, annon gravissime scandalizantur Auditores? Jam vero si alii in sepulchris defunctorum etiam citra mercedem comparere ab ecclesiarum Ministris jubentur, multo magis ipsi clerici ad officium tale gratuitum erunt obligati.

§. XXXIII.

(2) Ratione vivorum suos lugentium, quippe qui sæpe Ratione in gravissima afflictione per obitum dilectorum sunt constituti; *vivorum* jam vero afflictio non esse addendam afflictionem, ex ductu re- *mortuorum* *stæ* rationis asserit Syracides *cap. 40. v. 3.* annon autem maxi- *lugentium* *ma* afflictio lugentibus, v. g. viduis maritos aut pupillos suos *um.* humaturis, item parentibus, liberos suos terræ mandaturis infligitur, quando clerici à miseris pecuniam, quam sæpius nec paratam habent, nec ab aliis mutuo accipere possunt, extorquent, nec cadavera prius sepeliri permittunt, quam cupiditati illorum (ut loquitur *Pontifex in cap. 42. de Simon.*) fuerit satisfactum? Nonne, quæso, maxima iniquitas foret, si chirurgis cura hominum per injuriam vulneratorum denegaretur, donec certa pensio Magistratui vel clericis fuerit suppeditata? quis non abhorreret, si Magistratus non permitteret, ædes combustas reedificari, donec à possessoribus vestigal certum persolveretur? Imo afflictionem afflictio non esse addendam, jura nostra non tantum in speciali sepulturæ casu, sed & aliis pluribus satis loquuntur. Ita *l. fin. D. incend. ruin. nauf. l. 1. C. de naufrag. autb. Navigia. C. de furi. c. 3. X. de rapt. § in Ordin. Crimin. Caroli V. art. 218.* expresse sancitum est, ne bona naufragorum ejecta fisco amplius cedant, sed ut possessoribus restituantur, adeo, ut nec consuetudo in contrarium valere queat. Constantinus Imperator in tali casu *l. 1. C. de naufrag.* emphaticis utitur verbis, dum ait: *Quod enim jus habet fiscus in aliena calamitate, ut de re tam luctuosa compendium sectetur?* Detestantur talem consuetudinem Doctores fere omnes, ex quibus saltem aliquos citabimus *Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 7. §. 1. Bodin. de Rep. l. c. 10. Less. de Just. & Jur. l. 2. c. 14. n. 49. 50.*

E

Arnicaus

Arnifaus de Jure Majest. l. 3. c. 6. n. 19. Gudel. de Jur. Noviss. l. 5. c. 10. Christin. vol. 5. decis. 64. Hinc in Germania mandata cassatoria ac sine clausula à Judicio Aulico & Camera Imperiali contra transgressores emittuntur, attestante *Mindano de mandat. lib. 2. cap. 51.* add. *Hahn. ad Wifsenb. tit. de leg. Rhod. p. 904.* ubi præjudicium in causa consulum civitatis Hamburgenfis contra Duces Holfatiæ refert. Afflictio quoque dominis non modica obvenit, si res ipsæ à furibus & prædonibus auferuntur; præterquam enim, quod magno sæpe terrore concutiuntur, raro integras absque deminutione recuperant, dum aliquæ à sceleratis illis statim dissipantur, & multæ in persecutionem illorum fiunt expensæ; nihilominus tamen olim in quibusdam locis consuetudo invaluit, ut magistratus vel omnes res apud malos istos homines deprehensas, vel partem illarum sibi retineret, quæ consuetudo, tanquam irrationalis & lucrum faciens ex aliena calamitate, damnatur & abroganda statuitur in *Ord. Crim. art. 207. & 218. in Recess. Imp. de anno 1550. §. Und nachdem an etlichen Orten, 55. Gail. 1. Obs. 18. Coler. part. 1. decis. 146. n. 4. Berlich. Concl. 45 part. 5. Carpov. Crim. qu. 80. num. 13.* Sic etiam consuetudo, quando carnifices in locis, ubi aliqui seipsos occiderant, omnia sibi vindicant, quousque cum gladio in circumferentia, etiam sursum & deorsum pertingere possunt, tanquam iniqua, afflictis addens afflictionem, rejicitur, *Carpz. d. l. qu. 2. num. 32.* & similes aliæ irracionales consuetudines improbantur in *Nemef. Carol. art. 218.*

§. XXXIV.

Maximus Ipsi quoque gentiles (3) æquum & justum judicant, *ubique* mortuis pariter & vivis in luctu constitutis illam benevolentiam & humanitatem exhibere, ut cadavera gratis & statim *omni* absque impedimento terræ mandarentur. Quantus favor sepulcræ apud gentiles fuerit, ex autoribus, qui de Jure sepulcræ scripserunt, pluribus possem probare, si tempus & occasio id ferret; sufficiat notasse ex *Grotio de J. B. & P. lib. 2. cap. 19. §. 2. & 3.* (qui testimoniis autorum id confirmat, gentiles statu-

statuisse) etiam hostibus deberi sepulturam: quod vero §. 7. circa finem dicit, *ob negatam sepulturam bellum iusto suscipi, censuisse veteres magno consensu*, de illo dubitamus, sicut & de veritate asserti in §. 1. quod de iure gentium mortuis debeatur sepultura; nam de moribus plurimarum gentium id verius est.

§. XXXV.

Pontifices etiam Romani, (4) alias circa promovenda clericorum commoda admodum solliciti, ceu ostendit Pufendorfius in *Introd. de Pontif. Rom.* æquissimum esse judicant, ut sepultura hominum gratis concederetur, cum tamen ratione ne purgatorii egregiam haberent causam exigendi certum ve- stigial, quia secundum illorum doctrinam vivis & maxime cognatis proximis cura incumbit, quantocius liberandi defun- ctorum animas è purgatorio, quam operam censentur optime præstare posse Clerici per preces & missas suas. Nihilominus supra vidimus severissimas constitutiones, quas contra exactio- nes Clericorum in sepulturis promulgarunt Papæ Ro- mani. Nullus quoque Theologorum & Jctorum, quan- tum scimus, in hoc casu taxavit Jus nostrum Cano- nicum.

§. XXXVI.

(5) Aut indistincte pensionem clericis pro sepultura per- mittimus, aut distincte habitoque respectu ad ditiores; si indi- stincte hoc statuamus, sententia hæc profecto dura erit & ini- qua, quando pauperes, qui nihil in bonis habent, mendicando prius pecuniam conquirere debent. Jam ponamus casum de vidua inope, tempore inedia multos liberos habente, cujus ma- ritus mortuus sepeliri debet, annon injustum est, à tali mi- serissima scemina extremum quoque obolum propter sepulturam ex- torquere; aut, si non habet paratam pecuniam, eam ad neces- sitatem mendicandi adigere? Sed experientia ceu! testatur, in- quosdam avaros clericos (avaritia namque vitium talibus in- Jure Canonico tribuitur *can. 12. caus. 13. qu. 2.*) ne hisce mi- seris sepulturam gratis concedere. Sin vero distinctio statu-

retur inter ditiores & pauperes, quæ tamen legibus canonibus
que est incognita, ut supra diximus, difficile omnino foret, in
paupertatem & divitias rectius inquirere, præsertim, cum v. g.
æstivo tempore res moram non ferat, & per Magistratum Ec-
clesiasticum, sæpe distum, res statim decidi non possit. To-
ties etiam contingit, ut homines alias opulenti & prædiis divi-
tes ob bellum, incendium, suorum morbos, vel alias calamita-
tes, pecuniam nec paratam habeant, nec ab aliis statim mutuo
accipere possint, (uti nuper admodum multis in vicinia nostra
evenit) quid acerbius miseris potest esse, quam ex una parte af-
fligi obitu charissimorum, ex altera bello premi, & tamen non
sentire commiserationem Pastorum animarum, in conceden-
da gratuita sepultura aut dilatione solutionis ?

§. XXXVII.

Exaltio Nihil magis (6) facit ad ædificationem in Ecclesia, quam
parit odi- si clerici concionantes auditoribus suis sint gratiosi; jam vero
um cleri- nihil magis odium erga clericos excitat, quam si videant audi-
torum & tores, quod clerici ab ipsis in statu afflictio pecuniam severe exi-
scandala, gant, nec ulla misericordia tangantur. Equidem potissi-
mum Christianis incumbit bona facere, & mala pati, adeo-
que auditores etiam injurias patienter ferre tenerentur, nec
scandalizari deberent; clericis tamen etiam convenit, mitius
tractare pauperes in luctu constitutos, & scandalum immise-
ricordia non præbere; imbecilliores enim auditores valde
scandalizantur, quando vident, clericos, qui afflictos solatio e-
rigere deberent, aliquando nullam commiserationem ostende-
re, sed jus, nescio quod? strictum urgere. Aliter se S. Paulus
gesit, dum ait *1. Cor. 8. v. 13.* Darum so die Speiße meinen
Bruder ärgerte, wolste ich nimmermehr Fleisch essen, auf daß
ich meinen Bruder nicht ärgerte. Alio quoque loco iugen-
dum esse cum afflictis, Apostolus *Rom. 12. v. 15.* ex divina inspi-
ratione asserit; sed, qui nulla commiseratione erga pauperes du-
citur, sibi de moribus hominum gratulatur, ut inquit *Gregori-
us in c. 12. caus. 13. qu. 2.* Ita referunt de avaro illo clerico, cum
aliquando multam pecuniam acciperet, ut plura simul funera duce-

duceret, quod gaudio exultans dixerit : hodie ex intima
 cordis affectu cantabo : *Sterben ist mein Gewinn.* Sed a-
 lius impia voce hac audita , astanti amico in aurem insufurra-
 vit : Forte videbimus hanc suam , probe saginatam , brevi ma-
 standam . Agunt certe clerici DEI negotium , & per acerbam
 pecuniarum exactionem in statu afflictio vim & efficaciam verbi
 prædicati impediunt , non attendentes illud Apostoli , *2. Cor. 6.*
v. 3. & Rom. 2. v. 24. Quantum DEVS avaritiam filiorum Eli
 est execratus , cum circa victimas , à DEO tamen præceptas , po-
 pulum offenderent atque scandalizarent ? *1. Sam. 2. v. 17.* Cer-
 te , quoniam Pater , Eli , iustum Zelum non ostendit in remo-
 vendo hoc scandalo , DEVS talem immisit poenam , ut non tan-
 tum ipse cum filiis miserimo fato periret , sed & arca Domini
 in manus Philistæorum perveniret . Experientia docet , mul-
 taque facile exempla adduci possent , quod auditores , cum de-
 prehendantur , tam inclementer se tractari in statu afflictissimo ,
 ita offendantur , ut à nostra transeant ad aliam religionem . Ra-
 ro audies in expositione Evangelii Dom. XIII. post Trinit. ex-
 plicari , quid sibi velint verba *Luc. 10. v. 31. 32.* quod nec Sacer-
 dos , nec Levita misericordia erga miserum vulneratum permo-
 ti fuerint , sed ejus cura neglecta , transiverint , & quod homo
 Samaritanus commiseratione tactus fuerit . Quando paupe-
 res lamentabili voce gratuitam sepulturam petunt , sed Eccle-
 siæ Scholæque Ministri illam denegant , asserentes , pensionem
 illam partem salarii sui esse , & per oppida ac pagos rogandos
 esse alios , qui stipem in sepulturam conferant , quid , quæso ,
 hoc aliud est , quam si dicatur : Nos Sacerdotes & Levitæ nec
 viventium , nec mortuorum habemus rationem , ut patiamur ,
 quicquam de salario nostro decedere , vos autem in luctu
 ad imitationem hominis Samaritani vestræ conditionis mise-
 reantur , elemosynam in sepulturam mortuorum & solatium
 viventium conferentes , quo nostra auri sacra fames expleri
 queat ? Imo si verum est illud S. Patris : non pavisti E. occi-
 disti , tunc profecto clerici illi , qui non tantum pauperibus non

præbent eleemosynam, sed & illis, qui in statu afflictissimo constituti sunt, reclusas suas extorquent, omnino imitiores sunt Sacerdote & Levita, qui lethaliter vulneratum transierunt, non autem occiderunt. Digna omnino sunt verba apud Ezechielem 34. à vers. 1. usque ad 11. quæ à mercenariis illis & duris animarum Pastoribus ad emendationem suam expendantur. Dico: à mercenariis & duris. Nam de piis & misericordibus, qui rationem pauperum habent, & ἐπιεικῶς prævalere sinunt, non loquimur, nec hi nostris dictis sentient se offendi; qui autem contra nos debacchabuntur, tanquam sorices, seiplos prodent.

§. XXXIIX.

*Ad dubia
respondentur.*

Si objicitur nostræ sententiæ (1) optimarum rerum sæpe magnum conspici abusum; licet igitur aliqui Ecclesiæ Scholæque Ministri sint immites & iniqui erga pauperes, non tamen propterea mercedem illam ratione sepulturæ deputatam esse prorsus abrogandam, quoniam ob abusum non protinus est tollendus usus; Resp. Prudentissimi Juris Civilis & Canonici Conditores, circumstantiis omnibus rite ponderatis, deprehenderunt, non tantum esse usum, ut non potius abusus longe major sit censendus, præsertim cum huic occurri non possit per distinctionem inter divites & pauperes, aut prorsus non aut difficillime in causa sepulturæ faciendam, ceu supra ostendimus, ubi simul monstravimus, etiam ratione divitum aliquando subesse iniquitatem. (2) Mercedem illam esse partem salarii Ecclesiæ Scholæque Ministrorum, & obligari Auditores ad illos Ministros alendos, Resp. Salarium quidem est solvendum, sed supra §. 34. per aliquot exempla probavimus, male imponi solutionem afflictis, in statu miseriæ constituto. Crederem, plerorumque locorum jura si rectius examinentur, non admittere, ut dicamus, illud, quod Ecclesiæ Scholæque Ministris dari sœvit, habendum esse pro parte salarii; & facile ratio melior sustentandi Ministros illos inveniri posset. Sed instas (3) antequam tamen alia ejusmodi ratio initur & invenitur, annon recte iavitis extorquetur pars illa salarii per inhibitionem, ne cadaver

cadaver prius terræ mandetur, aut aliam rationem? Resp. Jura nostra ex rationibus optimis hoc iniquissimum esse judicant, ut supra indicavimus, præsertim recta ratio maxime id detestatur institutum, si notoria est paupertas lugentium; Urges (4) Consuetudo tamen fert, ut solvatur certum quid Ecclesiæ Scholæque Ministris. Resp. Consuetudo consideratur, aut quatenus ab invitis aliquid extorquetur, aut quatenus à volentibus aliquid datur; priori respectu talis consuetudo in Jure nostro appellatur *perversa & abolenda* c. 13. X. *de sepult. prava & irreligiosa* c. 12. *caus. 13. qu. 2. nimis horribilis seu horrenda* c. 9. X. *de Simon. pro crimine Simonie* reputanda, ita ut *sub obtentu cujusquam consuetudinis nihil exigi & extorqueri debeat, cum diuturnitas temporis non diminuat peccata, sed augeat* c. 8. eod. *& tanto graviora censeantur crimina, quanto diutius infelicem animam tenuerunt alligatam* c. 9. X. eod. posteriori respectu pia & laudabilis vocatur consuetudo c. 42. *de Simon.* cui nos non contradicimus. Non facile quoque inter Auditores reperientur tam avari & tenaces homines, qui non sponte velint Ecclesiæ Scholæque Ministris solvere illud, quod hactenus fert consuetudo loci, modo non subinde augeantur munera illa, nec è spontaneo fiat necessarium. Sic consuetudo in Ecclesiis nostris Lutheranis fert, ut in confessione (in dem *Beichtstühl*) gratis fiat Annunciatio remissionis peccatorum, sed nihilominus sponte aliquid detur confessionariis; & pauci reperiantur, qui non exhibeant illud munus Ecclesiæ Ministris. Si regeris (5) quid nos curamus Jura Papalia? alia quoque ratio est nummi confessionis (*des Beichtpfennigs*) alia pensionis, quæ solvitur pro sepultura; ille relinquitur arbitrio conscientium; hæc ab invitis quoque exigi & extorqueri potest; tunc reponimus quoad primum, non tantum Jura Papalia, sed & Cæsarea sub gravissimis poenis inhibere, ne cadavera defunctorum detineantur, vel à creditoribus, qui tamen jura & præensiones justas habent contra defunctos, vel à quibuscunque aliis personis; præcipue etiam, ut à lugentibus in vitis nihil quicquam exigatur & extorqueatur; Jus autem illis ad stipulari Jus Naturæ & Divinum, per ratio-

tionem

siones in medium adductas supra evicimus; quoad alterum, si cujuscunque loci consuetudinem altius indagabimus, apparebit, in plerisque locis prætersum discrimen nullum esse; ponamus etiam, quod consuetudo admittat coactionem, è juribus & rationibus supra citatis patebit, quid de illa sit sentiendum. Dicit: (6) Non jam disceptabimus de consuetudine, quid mihi respondebis, si tibi ostendero expressas Principum constitutiones, certum stipendium Ecclesiæ & Scholæ Ministris pro sepultura assignantes? Ita in Electoratu Saxoniz *Ordin. Provinc. Eccles. art. 26.* certum quid determinat, Ecclesiæ Ministris pro sepultura solvendum. Resp. Considerabimus verba constitutionis illius; Von Begräbnis einer alten Person sollen dem Pfarrer ein Groschen, von einer Jungen ein halber Groschen, dem Custodi aber von einer alten vom Läuten und Singen zween Groschen, von einer Jungen ein Groschen gegeben werden. Es sollen auch jedem Pfarrer auf den Dörfern von einer jeden bestellten Leichen-Predigt drey Groschen gegeben werden; Circa quæ norandum (a) utinam atque utinam talis constitutio in Saxonia nostra hodie observaretur; si enim non plus, quam sex illi grossi in sepultura adulti, & quatuor cum dimidio in funere Juvenis solvi deberent Ecclesiæ Scholæque Ministris, & reliquum cujusvis arbitrio permitteretur, nullæ profecto querelæ audirentur, cum in jure modicum & nihil fere æquiparari, & modicum non nocere, statuat, uti hoc *Barbosa in Thesaur. Loc. Commun. voce: Modicum, axiom. 1. & 3.* multis Legum & Doctorum testimoniis confirmavit. Sed ô Domine! in quæ nos reservasti tempora? sæpe hodie nos tres grossi, sed sex, aut duodecim aut plures tuleri (quorum unus 24. grossis constat) pro concione habenda exiguntur, & quid tandem fieri, si libidini & avaritiæ quorundam Clericorum non modus ponitur? Gemitus & suspiria lugentium, perinde ut tempore Eli, penetrabunt in cœlum, & provocabunt vindictam, qualem DEVS expressit 2. *Sam. 3. vers. 11.* *Ecce ego facturus sum rem in Israël, quam, quisquis audiverit, timent ambæ aures ejus.* (b) Optime in *Ordin.* illa Electorali art.

art. 15. §. Darzu dann auch &c. provisum; Das den Armen und Unvermögenden eine kurze Leichen-Predigt und Erinnerung umsonst gethan werden solle. (c) Formulæ quædam præ loco Concionum funebrium, præscribuntur in dicta *Ordin. Eccles. Elect. Sax.* prælegendæ in coetu comitantium, quales formulæ hic loci quoque habentur, in quorundam sepultura recitantur, tanto magis commendandæ, quo minores exigunt sumtus, & ab affectibus, quos conciones divitum ostendunt, existunt liberæ. (d) Cur Custos duos grossos & Pastor unum accipiant, & sic Pastor deterioris Conditionis esse videatur, quam cultos, ratio redditur à *Carpzov. in Jurispr. Consist. lib. 1. def. 112. n. 7.* & causa quoque continetur in ipsa ordinatione Electorali, quia pro pulsu campanarum (ad quem alii debent conducì) & Cantu illud munus solvitur; hodie in quibusdam locis Custos sæpe talem & plus pro pulsu campanarum in diurnis exequiis exigit, ex quo sex grossos pulsantibus dat, reliquos 18. sibi servat, præter 5. aut sex alias prætensiones profusus absurdas, ad quas aliqui clerici connivent, ut per Custodem augeant quoque suos redditus funebres. (e) *Carpzovius d. loc. def. 113. num. 8. & 9.* cognito, pro pagis in concione funebri hodie non tres grossos, sed plus exigi, pro exclamatione hæc adfert: *Sed cum hoc tempore annona multum fuerit mutata, venaliaque longe majori pretio, quam olim, constent ac æstimentur, utique & hinc in villis honorarium pro concione funebri crevit ad dimidium usque talem, quem solvere oportet eos, qui nimis tenaces existunt erga Ministros Verbi, qui longe majori premio erant honorandi.* Non negarem quidem, Ministros Verbi longe majori premio esse honorandos, ne detrectabunt facile Auditores, majus id præmium offerre, modo res maneat intra terminos præmii, ut non tanquam debitum per deentionem cadaveris aut aliam coactionem extorqueatur, sed arbitrio lugentium id permittatur; nec pro tenacitate in pagis est accipiendum, quod sæpius est extrema inopia & impossibilitas; auditæ tamen aliquando sunt avarorum Pastorum erga miseros ob inopiam sese lamentabiliter excusantes hæc voces: *Sie wüßte*

würden ja noch etwa Beuten haben, darauf sie schließen, oder Blasen in den Offen, die solten sie ihnen, denen Pfarrern, einstreiks versehen, oder gar verkaufen. Illa Carpovii excusatio, quod annona multum sit mutata, venaliaque longe majori pretio, quam olim, consent ac estimentur, nullius plane est momenti; quasi vero soli Clerici & non etiam Auditores, praesertim pauperes, opus habeant annona, victu & amictu; Istes ben, als wenn in theurer Zeit, da ein Pfennig Bröddgen i. Groschen gilt, die armen Leute vor die Begräbnisse desto mehr zahlen sollen, weil die Herren Geistlichen vor die Virtualien desto mehr Geld ausgeben müssen. Si pretia investigabimus annonae, forte deprehendemus, quod tempore Electoris Saxoniae Augusti anno 1580. quo laudata prodit ordinario, multa pecunia ex Indiis venerit in Germaniam, & annona majori pretio, quam hodie, fuerit vendita. Igitur *πρόφασις* saltem & praetextus hic est, *αίτια* autem & vera causa aucti stipendiis consistit in eo, quod avari quidam Clerici liberalitatem veterint in necessitatem, nec Politici ad evitanda incommoda ausi fuerint contradicere, gratiam potius apud homines, quam Deum, iniuri. Haec praxis adhuc hodie observatur, ceu data occasione monstrabimus. Igitur (f) Constitutio illa Electoralis speciminis loco esse potest, ut conferendo hodiernas expensas funebres cum illis, ab Augusto Electore determinatis, advertamus, si semel à salutari & sapienti sanctione Juris Civilis & aliorum in minimo receditur, quot & quanti sequantur excessus; nec valet objectio, quod Augustus Elector loquatur saltem de pagis; nam verba citato loco generaliter sunt concepta, & demum discrimen inter pagos & civitates adfertur quoad conciones funebres, ut in illis tres grossi sint solvendi, in his pro modo facultatum plus sit dandum. (7) Non esse quid innovandum, & cum hactenus Ecclesiae Scholaeque Ministris tantum fuerit solutum, imposterum laudabilem illam consuetudinem esse continuandam, nec attendendas obsolescentias illas nugae Civilis & Canonici Juris. Resp. Utinam non sequeretur innovatio, & non subinde auferentur postulara & pra-

prätensionen in Exequiis ! Quantum denegetaverimus brevi tempore à moribus Patrum nostrorum, jam ante diximus, & specimen omni exceptione majus in Ordinatione Augusti Electoris Sax. Ecclesiastica exhibuimus. (8) in V. T. sacrificia fuisse deputata in sustentationem Sacerdotum & Levitarum; unde S. Maria Mater Christi non renuit offerre sacrificium à Mose præceptum, non deterioris autem conditionis esse debere Clericos N. T. Resp. Deus in sacrificiis V. T. etiam pauperum habuit rationem, dum loco agni (qui tamen non adeo magni pretii erat) contentum se forte declaravit pari turturum aut simplicium columbarum *Levit. 12.* Si vero subinde augentur expensæ funebres, & exactio dura obtinet, non admittit erga pauperes commiseratione, annon ejulatus & lamenta oriuntur, quæ certe vindictam divinam, qualis Eli temporibus occasione sacrificiorum immissa est, provocabunt? Conqueritur Deus de sacerdotibus V. T. *Malach. 1. v. 10.* Wer ist unter euch, der eine Thür (des Tempels) zuschliesse, (wenn er nicht Genieß davon hat?) Ihr zündet auf meinem Altar kein Feuer an umsonst (ohne eurem grossen Nutzen und Gewinn.) Ich habe keinen Gefallen an euch, spricht der Herr Zebaoth, und das Speißopffer von euren Händen ist mir nicht angenehm. Adduxi verba Prophetæ cum glossa Vinariensi. (9) Honestam sepulturam non esse parvi pendendam, cum DEVS pro justa poena comminetur asininam *Jer. 22. v. 19.* Resp. Quid per asininam (quam & alii caninam vocant) intelligatur, Prophetæ citato loco satis exponit, nec est, ut aliam commiscamur. Ex jure potissimum definienda est honesta sepultura, & gratuita maxime statuitur honesta; contra, Jus Canonicum exactionem pecuniæ in exequiis reputat pro crimine Simonix, quod an honestati conveniat, expendant illi, qui toties caninam & asininam crepant sepulturam. (10) Possit facile homines pecuniam colligere & reponere in usum sepulturæ. Resp. Postquam adeo creverunt sumtus funerum, multi non tam facile illos colligere & reponere possunt, præsertim si brevi tempore aliquot funera suorum successive sunt ducenda. (11) illum, qui exigit

determinatum salarium, uti jure suo, & si non facere injuriam. Resp. Videant illi, qui tantum extorquent, an jure suo utantur; ponamus etiam, constitutionem ecclesiasticam id permittere, circumstantiæ tamen sunt examinanda, & præsertim ratio pauperum habenda, quoniam non omne in foro externo (humano) iustum, est quoque in foro interno (divino) iustum, juxta regulam: Summum jus (in foro humano) summa sæpe injuria (in foro divino est.) Ille immitis homo *Matth. 18. v. 30.* etiam utebatur summo jure in foro humano, sed qualem audiverit sententiam in foro divino, vide *v. 32. 33. 34.*

§. XXXIX.

De concionibus suis & maximo cum fructu haberi in memoriam defunctorum & ædificationem viventium. Et cum operarius dignus sit mercede sua, quam etiam adjudicarunt Imperantes nonnulli, & certum quid solvendum statuerunt pro concione funebri, frustra putant objici gratuitam sepulturam. Enimvero in plerisque locis liberum permittitur subditis, utrum velint, pecuniarem institui concionem funebrem, an saltim prælegi formulam quandam monita pia de morte & vita æterna continentem. Utinam vero, si concio funebris eligitur, contenti essent quidam Clerici stipendio ab Imperantibus determinato, nec plus sive directe sive per indirectum extorquerent! Quid sentiendum sit de concionibus funebribus, quales communiter hodie haberi solent, an sint ita necessariae vel utiles, uti à nonnullis venditantur, malumus aliorum cognoscere judicia, quam nostram proferre sententiam. Celeberrimus & religiosissimus Theologus Rostochiensis B. Henricus Mullerus in den Geistlichen Erquickstunden num. CCLXXVII. ita statuit: Leichte Predigten, Leichte Predigten, sagt jener, denn es ist ein refrigerium darbey. Ich wolts schier umkehren u. sprechen: Leich-Predigten schwere Predigten, denn sie beschweren Hand und Beutel mit Golde u. Silber. O liebe Beschwerten! sprichst du. So seys dann so, Leich-Predigten, leichte Predigten. Gott erbarm sichs leicht sind sie, weil sie gehen bey vielen aus einem leichten Sinn. Ist es nicht eine

Potissimum vero quidam urgent, conciones funebres re-

eine leichtsinnigkeit, daß du an Gottes statt ein Lügner und falscher Zeuge bist, aus Finsterniß Licht, aus Lastern Tugend machst, labest was lästerlich ist, und setzest den Teuffel auf Gottes Stuhl? Der Tode muß gerühmet seyn, wär er gleich ein Auszug aller Laster in seinem Leben gewesen; sein Seitz muß Sparfameit, sein fleischlicher Zorn ein Göttlicher Eyser, seine Unfläterey Kurzweil heißen. Er that Unrecht, so sprichst du, er hat Unrecht gelitten: er fluchte, so sprichst du, er hat gebetet. Was richtest du damit an? deine leichte Predigten machen leichte lose Leute, die hingegen sich als Säue im Unflat der Sünden herum welschen, verlassen sich drauf, daß deine Leichtpredigt allen Koth abwaschen werde. Wer wolte Böses meiden, wenn es in Gutes kan verwandelt werden, und Ruhm bringen auch nach dem Tode? Glaube nur, daß einem treuen Diener Jesu die Leichtpredigten die allerbeschwerlichstern seyn. Denn entweder sagt man die Wahrheit, oder nicht; jenes bürdet Feindschaft auf den Rücken, dieses Angst und Unruh aufs Gewissen. Ich meines Orts wolte, daß entweder keinem, oder allen, die es verdienen, Leichtpredigten gehalten würden. Jacobus will, daß der Arme nicht weniger in der Gemeine gelten soll, als der Reiche. Wer rühmt aber den Armen nach seinem Tod? Er begehrt nicht, sprichst du. Warum lieber? weil deine Begierde mit Geld nicht zu sättigen ist. Dem Geld hältst du Leichtpredigten, und nicht dem Menschen. Kupffern Geld, Kupfferne Seelmessen. Mit einem Wort: Wären unter den Geistlichen keine Geizlinge, würde man der Leicht- und Lügenpredigten so viel nicht haben. Sie gebühren nur denen, die in der Barmhertzigkeit und Gedult ein sonderbares Muster und Vorbild gewesen, daß man auf sie, als Vorgängere andere weist, und durch ihr Exempel andere aufmuntert, wie von Hiob S. Jacob spricht: Die Gedult Hiobs habt ihr gebret. Die beste Glocke, so uns im Tode nachläuten kan, ist diese, daß man von uns rühme, was dort der Hauptmann von Christo rühmt: Fürwar dieser war ein frommer Mann, und Gottes Sohn. An diesem Nachruhm, mein Ehrift, laß dich genügen. Hæc Theologus; jam audiamus Ictorum Opimum Brunnemannum, qui in Jure Ecclesiastico Lib. 1. cap. VI. S. XXIII. sic sentit: Merito mihi d. spli-

culi, quod si, qui flagitiose vixerunt, & in morbo aliqua signa penitentie edidere, beati pradicentur in concionibus funebribus. Ut ut tales condemnandi non sint, nec à Regno aeterno excludendi, cum penitencia vera nunquam sit sera, non tamen certum quid de eorum salute pronuncian lum. Scandalizantur sani, & eodem modo penitentiam in motum ultimum differunt; & quid proderit defuncto, si beatus pradicetur, cum forte non sit? aut quid nocet, si bene mortuus, & divi judicium de salute ejus suspendant & judicio divino committant? Penitentiam dare possumus, inquit Augustinus, securitatem autem non, non quidem dico damnabitur, sed nec dico salvabitur. Vis à dubio liberari? tene certum, & dimitte incertum, age penitentiam, dum sanus es; Hec Augustinus. Ideoque non male Dn. Ammersbach enaomia funebria, quibus hodie honorantur perversi homines, si modo finaxi sacra usi sint, vocavit volumen volans, den stiegenden Brieffe, de quo Zach. cap. 5. agitur, nam inde execratio procedit in superficiem totius terra, & quisquis furatur ex hoc populo, se innocentem adserit. Defuncto illa canonizationes non presunt, & plerique (nam malorum hominum ubique major copia est) exinde sumunt occasionem se confirmandi in malo. Poterat dici, sperandum bene esse de salute, sed certi quid nihil definiendum. Sed opponat mihi aliquis, nullam esse certitudinem aliena salutis, cum etiam vita inculpata cum hypocrisis esse potuerit conjuncta. Sed resp. certitudinem habere suos gradus; nam si quis mediis salutis diligenter usus, & inculpate vixit, de ejus salute certior esse possum, vel meliorem spem fovere, quam de eo, qui scelerate vixit & in extremis penitentiam agere visus est. Notatu quoque digna sunt duo testimonia, à Perillustri Domino Stryckio in Notis ad hunc Brunnemanni locum adducta, nempe Zabnii & Mengerii, in quibus ostenditur, quot scandala excitentur per laudes defunctorum immodicas, & quod optandum foret, si omnes ejusmodi laudationes in suggestibus sacris omitterentur.

100

K

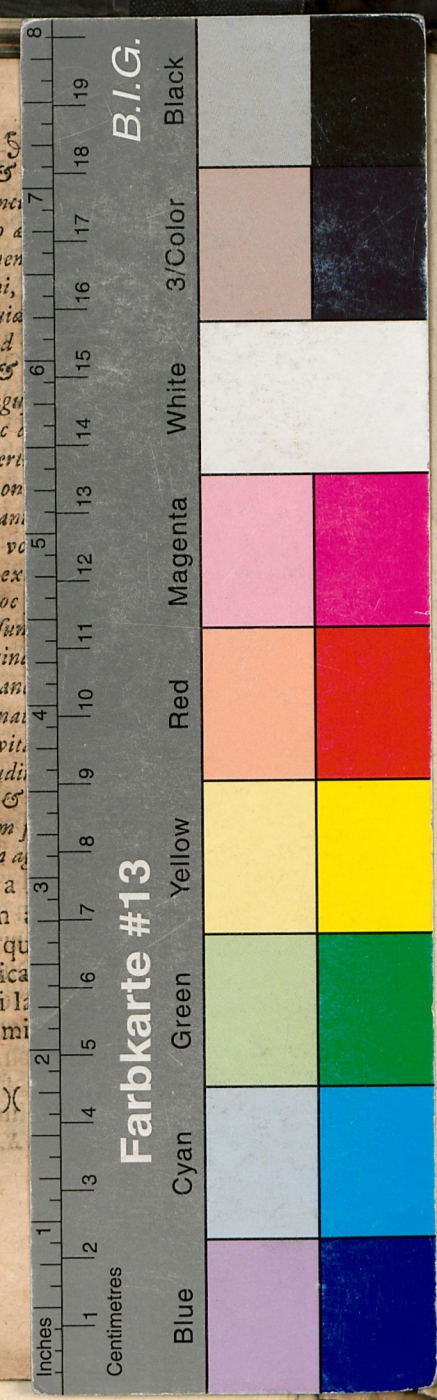

x2403650

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS

48

DE
**SEPVLTVRA GRA-
TIS CONCEDENDA,**

*Daß die Begräbnisse, denen Rechten und der
Billigkeit nach / umsonst und ohne Entgeld ver-
stattet werden sollten,*

1708, 4d

QVAM,
FAVENTE DIVINO NVMINE,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO DOMINO,
D O M I N O

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE AC MONTIVM,
ANGARIAE, VVESTPHALIAEQVE, &c. &c.

ILLVSTRI ICTORVM ORDINE DECERNENTE,
SVB PRAESIDIO

**D. GVILIELMI HIERONYMI
BRVCKNERI, ICTI,**

CONSIL. SAX PANDECT. PROF. PVBL. CVR. PROV.
FACVLT. IVRID. ET SCABIN. ASSESSORIS,

DN. PATRONI AC PRAECEPTORIS AETERNVM DEVENERANDI,
PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE IVRE HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA LEGITIME CONSEQVENDI,

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMISIT

IOHANNES HENRICVS HEVNISCH,
SVEVOFVRTO-FRANCVS.

D. XI. FEBR. MDCCVIII.

HORIS ANTE- ET POMERIDIANIS.

EDITIO V.

JENAE, TTPIS HELLERIANIS, 1732.

ZVHALLE

48.

